

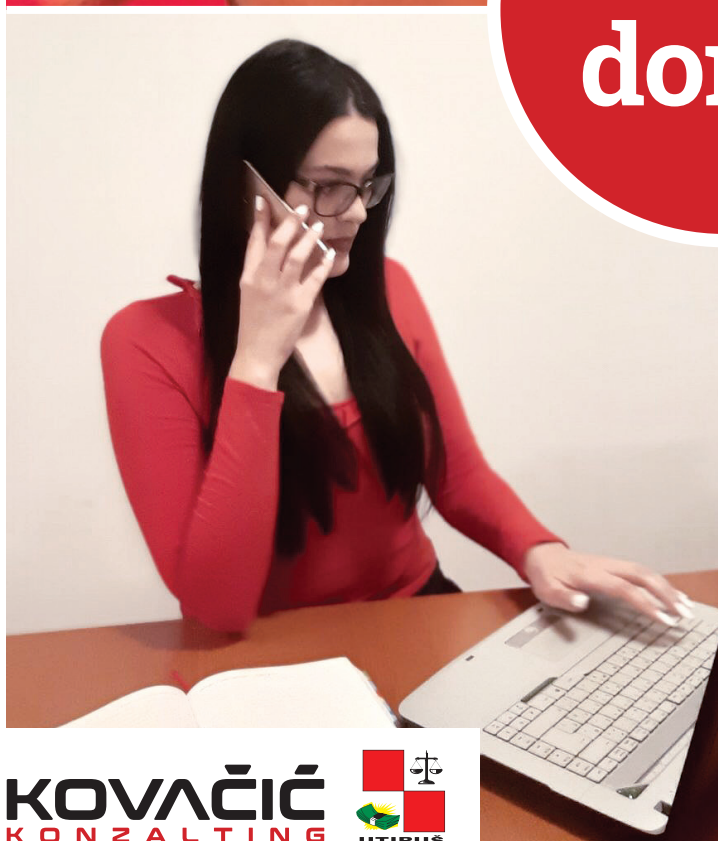
poslovni edukator

časopis za osnovne i srednje škole, predškolske ustanove i druge javne ustanove

ISSN 1846-3916

Ostani
doma

VAŽNO JE ZNATI!

Zbog čestih nesporazuma u komunikaciji vidim da vas, kao pretplatnika časopisa Poslovni edukator, zbuňuje korištenje lozinke za mrežnu stanicu.

Svi pretplatnici časopisa Poslovni edukator dobili su korisničko ime i lozinku od **Kovačić konzalting d.o.o.** za korištenje informacija i preuzimanje dokumentacije s mrežne stranice:

www.kovacic-konzalting.com

Trgovačko društvo Kovačić konzalting d.o.o. daje besplatno savjetovanje svakog dana svim pretplatnicima časopisa Poslovni edukator i članovima UTRIUŠ-a te daje brojne popuste istima i radni materijal potreban u radu škola.

Zbog Vaše bolje informiranosti posjetite našu stranicu **www.kovacic-konzalting.com** te pratite sve aktualnosti kroz rubrike koje nudimo.

Izvršna direktorica Kovačić konzaltinga od siječnja ove godine je **Dunja Jakaša** koja se brine za sve pretplatnike časopisa Poslovni edukator, kao i za sve članove Udruge kako bi svi dobili pravovremenu informaciju.

Vjerujemo da smo se svojim radom dokazali kao profesionalni tim kojemu svaka prepreka na putu postaje izazov koji možemo savladati.

Autori naših članaka najeminentniji su stručnjaci u svom području.

Ovom prilikom zahvaljujem svima što ste se i ove godine odlučili za pretplatu i što nam na taj način pomažete da nastavimo s predanim radom. Hvala od srca!

S poštovanjem
Ela Kovačić

IMPRESSUM:

POSLOVNI EDUKATOR, Broj 2/2020.
UDK, ISSN 1846-3916

Nakladnik:

Kovačić konzalting d.o.o.

Ivana Gundulića 3, 21220 Trogir

Tel./fax. 021/208-976

OIB: 79608058419

e-mail: kovacic.konzalting@gmail.com

IBAN: HR6623400091110841586

Za nakladnika:

Ela Kovačić

Glavna i odgovorna urednica:

Ela Kovačić

Direktorica Kovačić konzalting d.o.o.:

Ela Kovačić

Dizajn časopisa:

Kristijan Kuliš i Ela Kovačić

Lektorica:

Daniela Radan

**Kontakt osoba za savjetovanje
posredstvom elektroničke pošte:**

Ela Kovačić - za pretplatnike

Dunja Jakaša - za članove UTIRUŠ-a

e-mail:

casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Tel.: 021/208 976 - za pretplatnike

Tel.: 021/221 276 - za članove UTIRUŠ-a

Suradnici i autori:

Ela Kovačić, Slobodan Jović,

Iris Gović Penić, Ružica Vukobratović,

Marijeta Usmiani, Diana Anzulović,

Marija-Ana Zovko Tomaš,

Sandra Tomić - Ilić, Seka Jurčev,

Marija Zuber, Mija Ivančić,

Igor Matijašić, Jurica Botić,

Loredana Anić, Dunja Jakaša,

Vedran Kovačić, Zdeslav Hrepić,

Rajka Domin...

Tisak:

Jafra print, Solin

Cijena:

791,00 kuna (uključen PDV)

Tekstovi objavljeni
u časopisu "Poslovni edukator"
izražavaju mišljenje autora
i ne moraju se isključivo podudarati
s mišljenjem uredništva.

SADRŽAJ**Uvodna riječ:**

Gori vatra! Gasi požar! - **Ela Kovačić** 4

Aktualno:

COVID-19 INFO
Nova rubrika na web stanici www.kovacic-konzalting.com - **Ela Kovačić** 7
Psihološko testiranje kandidata za posao u profesionalnoj selekciji i
medicini rada, sličnosti i razlike - **Slobodan Jović** 10

Pravo:

Izvanugovorna odgovornost škole za štetu koju pretrpe učenici
- **Iris Gović Penić** 13
Upis ravnatelja školske ustanove u sudski registar - **Ružica Vukobratović** 18
Osnovni uvjeti za mirovine u Republici Hrvatskoj - **Ela Kovačić** 21
Odluke koje su ravnatelji donijeli - **Ela Kovačić** 24
Otkaz ugovora o radu u školskoj ustanovi zbog krivotvorene svjedodžbe,
odnosno diplome zaposlenika - **Marijeta Usmiani** 25
Pravilnik o izmjenama Pravilnika o zajedničkom upisniku školskih ustanova
u elektroničkom obliku - e-matici i Pravilnik o dopuni Pravilnika o
središnjem registru državne mature - **Marija-Ana Zovko Tomaš** 30
Pravo zaposlenika školske ustanove na uvećanje plaće za 0,5 posto
za svaku navršenu godinu radnog staža - **Diana Anzulović** 33
Pravilnik o promicanju spoznaje o štetnosti uporabe duhanskih proizvoda
za zdravlje - opći akt školske ustanove - **Seka Jurčev** 36

Računovodstvo:

Dnevnice za službena putovanja u inozemstvo zaposlenika školskih
ustanova - **Marija Zuber** 39
Naknada prijevoznih troškova zaposleniku škole koji putuje na posao
s kopna na otok ili obrnuto - **Marija Zuber** 45
Raspodjela osobnog odbitka - **Mija Ivančić** 49

Ravnatelji:

Triangl koji „drži“ svaku školu
(suradnja: ravnatelj - tajnik - voditelj računovodstva) - **Igor Matijašić** 51

Pitali ste, odgovaramo:

Zadužen minimalnom količinom redovite nastave i poslovi razrednika;
Kako se pokreće nadzor prosvjetne inspekcije; Prava podnositelja
podnesaka prosvjetnoj inspekciji; Anonimne predstavljeni; Fakultativni
predmeti u srednjim školama; Razlika između školskog kurikulumu i
godišnjeg plana i programa rada školske ustanove; Organizacija
produženog boravka u osnovnoškolskim ustanovama i tko ga financira;
Učenici s teškoćama i koja posebna prava imaju - **Jurica Botić** 54
Probni rad - **Iris Gović Penić** 60
Računanje radnog staža/specifičnosti - **Sandra Tomić-Ilić** 62
Pomoći i nagrade zaposlenika školskih ustanova - **Marija Zuber** 64
Vaša pitanja - **Loredana Anić** 67
Račun za naknadu troškova organizacije natjecanja - **Rajka Domin** 70

Iz rada udruge:

Ženska sindikalna škola 2020. - **Dunja Jakaša** 71

Zdravlje:

Zašto treba odmah prestati pušiti? - **Vedran Kovačić** 73

Odgoj i obrazovanje:

Priroda uspjeha:
Zakoni fizike kao modeli uspjehnog življenja - **Zdeslav Hrepić** 76

Ridere per vivere - *Rajka Domin*

85

Ela Kovačić
dipl. iur.

Gori vatra! Gasi požar!

Jeste li se upoznali sa sindromom sagorijevanja na radnom mjestu? Jesu li tajnici i računovođe „zagorjeli“ ili su totalno „izgorjeli“? Da bi znali što Vas pitam, potrebno je imati saznanja koja slijede u tekstu.

Sindrom *burnout* ili sindrom izgaranja na poslu označava progresivni gubitak idealizma, energije i smislenosti vlastitog rada kao posljedice frustracije i stresa na radnom mjestu. Izgaranje na poslu slično je sindromu kroničnog umora, ali pritom se mijenja i stav prema poslu, što za umor nije karakteristično.

IZGARANJE NA POSLU

Jeste li znali da svakodnevni stres kojim smo izloženi na poslu utječe na kvalitetu Vašeg života? Stres na poslu stvara pretpostavke za moždani i srčani udar, uništava mentalno zdravlje i skraćuje život.

Istovremeno prisustvo više stresora na poslu te dugotrajna izloženosti istima dovodi do sindroma izgaranja na poslu - sindroma *burnout*, koji može biti udružen s pojavom simptoma anksioznosti i depresije kod radnika.

Kao predsjednica Udruge tajnika i računovođa u školsvu svakodnevno slušam sve ovo o čemu sam za vas istražila kako bih olakšala spoznaju od čega boluju moje kolege tajnici i računovođe. Trenutno sam koncentrirana samo na radna mjesta tajnika i računovođa, iako isto mogu osjetiti i svi drugi zaposlenici. U našem nesavršenom sustavu, koji zahtjeva da je sve savršeno i da se svi zakoni primjenjuju, javlja se nemogućnost primjene zakona i normalnog funkcioniranja istih. Svakodnevno smo izloženi velikoj količini stresa uslijed nemogućnosti izvršavanja u roku određenih poslova.

Stres vezan uz posao je situacija u kojoj čimbenici posla u interakciji s radnikom mijenjaju njegovo psihološko ili fiziološko stanje do te mjere da odstupa od normalnog funkcioniranja. Ti su čimbenici posljedica neodgovarajućih zahtjeva radne okoline koji su u neskladu s

moogućnostima zaposlenih. A upravo je navedeno razlog svih naših frustracija na poslu.

Stres na poslu stvara pretpostavke za moždani i srčani udar, uništava mentalno zdravlje i skraćuje život. Još prije dvadesetak godina Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je proglasila stres na radnom mjestu svjetskom epidemijom, a otada se stres na poslu još više povećao zbog produbljene globalne krize i nezaposlenosti.

Prema stresu se ponašamo kao da je to nešto normalno. Da bi znali kad ste izgorjeli ili u kojoj ste fazi sagorijevanja, potrebno je znati sve faze navedenog sindroma sagorijevanja.

FAZE SINDROMA SAGORIJEVANJA

1. Faza medenog mjeseca.

Posao vas veseli, ispunjeni ste entuzijazmom, osjećate se ispunjeno, nijedan zadatak vam nije pretežak. **Vjerojatno ste dobili posao i prvu plaću i mislite kako će sada sve biti lakše. Vjerovali ili ne, ali vi ste već u prvoj fazi ili na prvoj stepenici kojom ste zakoračili.**

2. Realnost.

Uočavate da ipak nije sve tako savršeno, šef vam postavlja sve više i sve teže zadatke. Vi se sve više trudite, radite napornije, razočarenje i frustracija postaju svakodnevnica. Započinju ogovaranja i podmetanja na radnom mjestu, kući dolazite sve kasnije, a prekovremeni sati se ne plaćaju. Shvaćate da vas posao ne zadovoljava ni socijalno, ni finansijski. **Shvatili ste da ipak niste dobili JACK POT potpisivanjem ugovora o radu na neodređeno.**

3. Faza razočaranja.

Upali ste u zatvoreni krug - postajete umorni i nervozni, naglo mršavite ili se debljate te imate problema sa spavanjem. Osjećate ljutnju i krivite druge

Ela Kovačić
dipl. iur.

COVID-19 INFO

Nova rubrika na web stranici
www.kovacic-konzalting.com

Dokumente
možete preuzeti u Word
dokumentu na stranici

www.kovacic-konzalting.com

COVID-19 INFO (NOVA RUBRIKA OTVORENA ZA SVE KOJI ŽELE ZNATI VIŠE)

S obzirom na to da časopis *Poslovni edukator* izlazi iz tiska 5 puta godišnje (veljača, travanj, lipanj, rujan, prosinac) odlučili smo se da svi pretplatnici imaju mogućnost pročitati neke novosti koji bi se trebale objaviti u časopisu, ali zbog aktualnosti tema ne možemo čekati izdavanje i objavu časopisa, već informaciju prosljeđujemo putem prijavljenog e-maila svim pretplatnicima časopisa. Na mrežnoj stranici stavljamo i bitne informacije vezane uz COVID-19 INFO kako bi svim našim kolegama i kolegicama olakšali rad.

Što smo našim pretplatnicima poslali na e-mail i što smo svima učinili dostupnim od 1. 3. 2020.?

OBJAVLJENO: 1. OŽUJKA 2020.

Upute o sadržaju i načinu dostavljanja statističkog izvješća o javnoj nabavi za 2019. godinu

OBJAVLJENO: 3. OŽUJKA 2020.

Prava osiguranika na privremenu nesposobnost za rad zbog pojave koronavirusa

OBJAVLJENO: 18. OŽUJKA 2020

Radni odnosi u okolnostima proglašene epidemije Covid-19

Objavljena MIŠLJENJA Ministarstva rada i mirovinskog sustava, a koja su vezana uz trenutnu situaciju

1. Koje su obveze radnika u odnosu na izvršavanje ugovorenih poslova?
2. Koje su obveze poslodavca pri organizaciji rada u slučaju izvanrednog stanja?

3. Obveze radnika i poslodavca u slučaju rješenja ili drugog odgovarajućeg akta kojim se određuje samoizolaciji?
4. Koje su mogućnosti poslodavca u slučaju izmijenjenih okolnosti uslijed epidemije bolesti?
5. Može li poslodavac odrediti rad od kuće?
6. Je li poslodavac dužan u slučaju rada od kuće radniku osigurati uvjete za rad?
7. Ostvaruje li radnik ostvaruje pravo na plaću kod rada od kuće?
8. Koje su obveze poslodavca u odnosu na provođenje mjera zaštite na radu?
9. Kako poslodavac vodi evidenciju o radnom vremenu radnika koji radi od kuće?
10. Kako poslodavac vodi evidenciju o radnom vremenu radnika u slučaju privremenog prekida obavljanja poslova, odnosno rada radnika?
11. Može li poslodavac, zbog nastalih poteškoća u poslovanju, svojeg radnika uputiti na rad kod drugog poslodavca („posuditi“ ili premjestiti)?
12. Može li poslodavac radnika uputiti na korištenje slobodnih dana umjesto isplate prekovremenih sati?

OBJAVLJENO: 20. OŽUJKA 2020.

1. Škola u vrijeme korone ili Organizacija škole u vrijeme korona virusa (članak Zdravke Grđan
2. Odluka za rad od kuće za nastavno osoblje, stručne suradnike te administrativno i tehničko osoblje
3. Izjava za rad od kuće

Kontaktirajte nas s povjerenjem:
www.kovacic-konzalting.com

dip. psih.
Slobodan Jović,
prof.

Psihološko testiranje kandidata za posao u profesionalnoj selekciji i medicini rada, sličnosti i razlike

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Posaljite ga na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Važnost psihološke procjene kandidata za posao je neupitna, ali je do sada zahtijevala dodatne resurse škole, dodatne edukacije psihologa i dodatne testove. Škole su pokušale doskočiti tome problemu na način da šalju kandidate na testiranje u medicini rada, ali postavlja se pitanje koliko je to testiranje prikladno jer zahtijeva od kandidata samo minimum kompetencija i procjenjuje kandidate u nejednakim uvjetima, što može voditi pravnim sporovima. Selekcija.hr nudi jednostavno rješenje putem intuitivnog online sustava koji odmah nakon testiranja nudi gotova izvješća, olakšava proces zapošljavanja i pomaže školskim psiholozima u odabiru budućih zaposlenika škole. U ovom članku, autor daje bitne informacije u vezi psihološkog testiranja kandidata za posao te navodi usporedbu psihološkog testiranja u medicini rada i u profesionalnim selekcijama.

1. PSIHOLOŠKO TESTIRANJE

Prema izmjenama Zakona o odgoju i obrazovanju, propisana je obveza donošenja pravilnika o zapošljavanju kojim se uređuje način i postupak zapošljavanja u osnovnim i srednjim školama te sastav povjerenstva za natječajni postupak.

Pravilnik o zapošljavanju može uključivati školske psihologe koji mogu provoditi psihološka testiranja prilikom zapošljavanja zaposlenika.

Školski psiholozi ponekad se ne osjećaju ugodno u situaciji procjene zaposlenika jer ulaze u sasvim drugu granu psihologije, tzv. „organizacijsku psihologiju” ili, jednostavno, škola ne posjeduje prikladne testove.

Inzistirati da školski psiholog testira kandidate za posao je kao da od liječnika pedijatra tražite da radi posao fizijatra!

S druge strane, školama obično nedostaju potrebni resursi, a **važnost psihološke procjene kandidata je neupitna** jer, osim što provjerava koliko je emocionalno stabilan kandidat za posao, procjena ukazuje i na to koliko je kandidat savjestan u poslu, pouzdan, organiziran, ekstrovertiran, ugodan u socijalnim interakcijama ili otporan na stres!

Dakle, ne radi se o procjeni tipa: „...je li netko lud”, nego o procjeni kompetencija i kapaciteta za posao učitelja i nastavnika.

2. VAŽNOST PSIHOLOŠKE PROCJENE UČITELJA I NASTAVNIKA

Važnost psihološke procjene nastavnika za posao najbolje naglašavaju rezultati istraživanja na stvarnim slučajevima. Prema opsežnoj metaanalizi (Hattie, 2009) odnos nastavnika prema učenicima ima visok utjecaj na postignuće učenika ($d=0,72$), dok je, s druge strane, niska povezanost ekspertnosti učitelja s postignućem učenika. Osim toga, pokazalo se da u obrazovnom procesu korist od stručnosti nastavnika ne raste nakon minimalne razine koju zahtijeva plan i program.

Dakle, važnije je da učitelj posjeduje dobre komunikacijske vještine i da gradi dobar odnos s učenicima, nego da je veliki stručnjak u svom području.

Kako bi se provjerila zastupljenost potrebnih kompetencija kod kandidata, potrebno je provesti psihološko testiranje, ali ne bilo kakvo.

Ravnatelji ponekad inzistiraju na psihološkim testiranjima u medicinama rada, ali to nije prikladno.

U sljedećoj tablici usporedit ćemo psihološko testiranje u medicinama rada i u profesionalnim selekcijama.

Selekcija.hr

Od testiranja do intervjua. Sve online!

Izvanugovorna odgovornost škole za štetu koju pretrpe učenici

1. UVOD

U pravnoj teoriji i praksi razlikuju se dvije vrste odgovornosti. Ugovorna i izvanugovorna.

Izvanugovorna (deliktna) odgovornost za štetu jest ona koja je nanosena građanskopravnim deliktom, dok ugovorna (kontraktna) odgovornost nastaje kada je šteta nanosena povredom određene ugovorne obveze. U okviru teme ovog rada bit će riječ samo o izvanugovornoj odgovornosti. Na utvrđivanje odgovornosti i popravljavanje štete kod izvanugovorne odgovornosti primjenjuju se odredbe čl. 1045. – 1110. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., dalje: ZOO). Izvanugovorna odgovornost može biti subjektivna ili objektivna.

Subjektivna odgovornost podrazumijeva krivnju štetnika, dok se kod objektivne odgovornosti odgovara neovisno o krivnji. Po kriteriju objektivne odgovornosti (kriterij uzročnosti), načelo odgovornosti za štetu se temelji na samoj činjenici prouzročenja štete. Po tom načelu, postojanje odgovornosti za štetu postoji čim između štetne radnje i štete postoji uzročna veza.

U sudskoj praksi naknada štete koju učenici tražuju od škole češće se traži zbog postupaka jednog učenika spram drugoga, a rjeđe se traži za štetu uz čiji nastanak nisu vezani drugi učenici.

Prva situacija razmatra se kroz načelo subjektivne odgovornosti, i to kroz pretpostavljenu krivnju škole. Naime, kada škola odgovara za štetu koja je nastala radnjama drugih učenika, tada se u pravilu primjenjuje čl. 1058. ZOO-a. Prema odredbi iz tog članka za štetu koju drugome prouzroči maloljetnik dok je pod nadzorom skrbnika, škole ili druge ustanove odgovara skrbnik, škola, odnosno druga ustanova, osim ako dokažu

da su nadzor obavljali na način na koji su obvezani ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora.

S druge strane, kada škola odgovara za štetu koja je nastala bez sudjelovanja drugih učenika, tada se često primjenjuje odredba čl. 1045., st. 1. ZOO-a prema kojoj tko drugome prouzroči štetu, dužan je naknaditi ju ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje. No, postoje i situacije u kojima škola odgovara i po principu objektivne odgovornosti primjenom čl. 1045., st. 3. ZOO-a. Prema toj odredbi za štetu od stvari ili djelatnosti od kojih potječe povećana opasnost štete za okolinu odgovara se bez obzira na krivnju¹.

U nastavku o sudskoj praksi vezanoj uz primjenu ovih odredbi ZOO-a.

2. SUDSKA PRAKSA NA PODRUČJU ODŠTETNE ODGOVORNOSTI ŠKOLE ZA RADNJE DRUGIH UČENIKA

Prethodno je već istaknuto da se šteta do koje je došlo zbog radnji drugih učenika naknađuje primjenom čl. 1058. ZOO-a po principu pretpostavljene krivnje. Kako primjena ove odredbe izgleda u sudskoj praksi najbolje govori sljedeća odluka Ustavnog suda RH:

„Ustavni sud ocjenjuje da je ovakav zaključak drugostupanjskog suda u skladu s (brojnom) praksom Vrhovnog suda u sličnim slučajevima u kojima je utvrđeno da se odgovornost škole razmatra sukladno članku 167., stavku 1. (sada članku 1058. stavku 1.) ZOO-a, prema kojem škola kao tuženica odgovara po načelu pretpostavljene krivnje (članak 154., stavak 1., sada članak 1045., stavak 1. ZO-O-a), osim u slučaju ako dokaže da je obavljala nadzor na koji je obvezana ili da bi šteta nastala i pri brižljivom obavljanju nadzora. Tijekom postupka sudovi su utvrdili da je

¹ Prema čl. 1064. ZOO-a za štetu od opasne stvari odgovara njezin vlasnik, a za štetu od opasne djelatnosti odgovara osoba koja se njome bavi. Prema čl. 1067. ZOO-a vlasnik se oslobađa odgovornosti ako dokaže da šteta potječe od nekog nepredvidivog uzroka koji se nalazio izvan stvari, a koji se nije mogao spriječiti, izbjeći ili otkloniti. Vlasnik stvari oslobađa se odgovornosti i ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenika ili treće osobe, koju on nije mogao predvidjeti i čije posljedice nije mogao ni izbjeći, ni otkloniti. Vlasnik se oslobađa odgovornosti djelomično ako je oštećenik djelomično pridonio nastanku štete. Ako je nastanku štete djelomično pridonijela treća osoba, ona odgovara oštećeniku solidarno s vlasnikom stvari, a dužna je snositi naknadu razmjerno težini svoje krivnje.

Ružica
Vukobratović
dipl. iur.

Upis ravnatelja školske ustanove u sudski registar

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga Ružici Vukobratović na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Školska ustanova je subjekt upisa za koju je zakonom propisan upis u sudski registar. Školska ustanova je dužna upisati u sudski registar zakonom propisane podatke upisa i izvršiti upis promjene tih podataka. **Obvezni podatak upisa u sudski registar je podatak o osobi ovlaštenoj za zastupanje (ime i prezime osobe ovlaštene za zastupanje školske ustanove, njezin OIB i prebivalište te način zastupanja).** Ravnatelj je zastupnik školske ustanove koji je ovlašten po zakonu zastupati školsku ustanovu. Postupak upisa ravnatelja, promjene upisa ravnatelja i upisa vršitelja dužnosti ravnatelja školske ustanove u sudski registar školska ustanova pokreće podnošenjem prijave za upis u sudski registar sukladno Zakonu o sudskom registru i Pravilniku o načinu upisa u sudski registar.

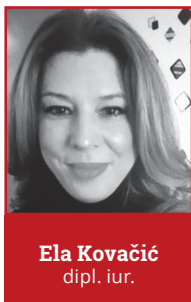
1. UVOD

Prema članku 75. Zakona o ustanova (Narodne novine, broj 76/93,29/97,47/99, 35/08 i 127/19) ustanova se upisuje u sudski registar. Školska ustanova dužna je upisati u sudski registar podatke propisane u članku 24. Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15 i 40/19), te upisati promjenu tih podataka. Upis u sudski registar uređuje se Zakonom o sudskom registru i Pravilnikom o načinu upisa u sudski registar (Narodne novine, broj 121/19.). U 2019. godini donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru (Narodne novine, broj 40/19.- stupio na snagu 20. 4. 2019.). Bitne novine su: zakonom se propisuje temeljem kojih elektroničkih isprava je moguće izvršiti upis u sudski registar, omogućuje se ishođenje izvotka iz sudskog registra i isprava elektroničkim putem, propisuje se uvid u javno objavljene podatke sudskog registra bez naknade putem internetske stranice registra (pristup na mrežnoj stranici <https://sudreg.pravosudje.hr> ili <https://esudreg.pravosudje.hr>), predmet poslovanja se upisuje ako je propisan upis posebnim zakonom, propisuje se **obveza upisa barem jedne adrese elektroničke pošte** za svaki subjekt upisa i rok za podnošenje zahtjeva za upis adrese elektroničke pošte, propisuje se u kojem obliku se može podnijeti prijava za upis i za koje upise se mora podnijeti elektronička prijava a za koje upise se može podnijeti elektronička prijava, rješenje o upisu mora se donijeti u roku od

pet radnih dana od dana kada je podnesena uredna i osnovana prijava (raniji rok 15 dana), javni bilježnici i odvjetnici ovlaštene su podnositi prijave za upis u sudski registar elektroničkim putem, izvatke iz sudskog registra ovlaštene su izdavati javni bilježnici, odvjetnici i Hrvatska gospodarska komora, propisuju se pretpostavke za osnivanje društva na daljinu i brisanje subjekata upisa koji se ne usklade sa zakonom. Zbog usklađivanja sa ovim zakonom ministar nadležan za poslove pravosuđa donio je novi Pravilnik o načinu upisa u sudski registar koji je stupio na snagu 1. 12. 2019. Tim pravilnikom propisan je oblik sudskog registra, način vođenja, sadržaj i oblik prijave za upis i drugih propisanih obrazaca, šifriranih oznaka. Obrazac prijave za upis PO i obrazac Zahtjeva za upis/promjenu adrese elektroničke pošte je sastavni dio tog pravilnika.

2. UPIS RAVNATELJA ŠKOLSKE USTANOVE U SUDSKI REGISTAR

Postupak upisa ravnatelja, promjene upisa ravnatelja i upisa vršitelja dužnosti ravnatelja u sudski registar školska ustanova pokreće prijavom na papiru na propisanom obrascu PO u obliku javno ovjerene isprave. Ovjerenu prijavu za upis osobe ovlaštene za zastupanje u sudski registar/promjenu upisa osobe ovlaštene za zastupanje školske ustanove s priložima može podnijeti registarskom sudu na zahtjev školske ustanove i javni bilježnik. Prijava se podnosi u **najmanje** dva primjerka s priložima Trgovačkom sudu na čijemu je području

Ela Kovačić
dipl. iur.

Osnovni uvjeti za mirovine u Republici Hrvatskoj

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

U nastavku teksta na informativnoj razini iznosi se pregled osnovnih uvjeta za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremenu starosnu mirovinu te prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca prema ZOMO-u i ZOHBDR-u. S obzirom na to da se radi o složenoj materiji gdje mnogo detalja može utjecati na ostvarivanje prava, kao i na visinu mirovine, uvijek upućujem na obraćanje prema savjetodavnoj službi Zavoda za mirovinsko osiguranje prije donošenja konačne odluke o pokretanju postupka za ostvarivanje prava na mirovinu.

1. UVOD

Mirovinsko osiguranje u Hrvatskoj često je podložno izmjenama i dopunama. Od 1. 1. 2020. stupile su na snagu izmjene **Zakona o mirovinskom osiguranju** (u daljnjem tekstu: ZOMO). Osim ZOMO-a i niz drugih Zakona sadržava odredbe koje se odnose na ostvarivanje prava na mirovinu. Tako, imamo **Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji** (Narodne novine br. 121/17., 98/19., u daljnjem tekstu: ZOHBDR) koji sadržava i odredbe koje se odnose na ostvarivanje prava na mirovinu.

Osim njega, tu je i:

Zakon o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba,

Zakon o uvjetima za stjecanje prava na starosnu mirovinu radnika profesionalno izloženih azbestu, kao i

Pomorski zakonik koji, također, sadržava članak koji se odnosi na stjecanje prava na mirovinu.

2. OSNOVNA TERMINOLOGIJA

Kod proučavanja propisa iz Zakona o mirovinskom osiguranju potrebno je razumijevanje osnovnih pojmova s kojima se u istom Zakonu susrećemo. Za potrebe ovog članka izložiti ću samo osnovne pojmove nužne za razumijevanje članka.

Osiguranik je fizička osoba koja je na osnovi radne aktivnosti (radni odnos, obavljanje djelatnosti i dr.) obvezno osigurana na mirovinsko osiguranje.

Mirovinski staž je skupni naziv za razdoblja provedena u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju (staž osiguranja) i razdoblja provedenih izvan osiguranja koja se pod određenim uvjetima priznaju u mirovinski staž.

Staž osiguranja u efektivnom trajanju je razdoblje provedeno u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju u stvarnom trajanju.

Staž osiguranja s povećanim trajanjem je razdoblje provedeno u obveznom mirovinskom osiguranju koje se računa s povećanim trajanjem.

3. STAROSNA MIROVINA

Starosnu mirovinu **može ostvariti** osiguranik kada navrší 65 godina života i 15 godina mirovinskog osiguranja što je i regulirano čl. 33 ZOMO-a. Također, pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik – **žena** kada navrší 15 godina mirovinskog staža i u 2020. godini 62 godine i 6 mjeseci života (čl. 180. ZOMO).

Dob za umirovljenje svake godine povećava se za 3 mjeseca tako da u 2021. godini ostvaruje pravo sa 62 godine i 9 mjeseci života. Povećavanje traje do 2029. godine kada osiguranik – žena ostvaruje pravo sa 64 godine i 9 mjeseci života.

Prema članku 181. ZOMO-a, iznimno od odredbe članka 33. ZOMO-a, osiguranici koji su radili na poslovima gdje se staž osiguranja računao s povećanim trajanjem mogu računati na sniženje dobne granice i to:

- Po jednu godinu za svakih 6 godina staža osiguranja koji se za efektivno navršanih 12 mjeseci računa kao 14 mjeseci staža osiguranja.

Ela Kovačić
dipl. iur.

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Odluke koje su ravnatelji donijeli

Ovih dana često postavljate pitanje kako evidentirati radno vrijeme radnika. Za nastavno osoblje i stručne suradnike ravnatelji su donijeli odluke o radu od kuće, ali za administrativno i tehničko osoblje odluka nije odmah donijeta. Što znači donošenje pojedine odluke od strane ravnatelja i kako to utječe na evidenciju radnog vremena na temelju koje se isplaćuje plaća?

1. RAD OD KUĆE

O obavljanju rada od kuće odlučuje ravnatelj budući da u skladu s čl. 7. ZR-a poslodavac ima pravo pobliže odrediti mjesto i način obavljanja rada, poštujući pri tome prava i dostojanstvo radnika. Preporučljivo je da ravnatelj donese **pisanu odluku o radu od kuće**, u kojoj će točno naznačiti hoće li kod kuće raditi svi radnici ili samo određene skupine (primjerice: nastavno osoblje, stručni suradnici, administrativno osoblje, stariji radnici, radnici koji pate od kroničnih bolesti i slično), u kojem razdoblju će radnici raditi od kuće te kako će se navedeni rad odvijati.

2. PREKID RADA

Prekid rada značio bi u prijevodu **slobodni dani**.

S obzirom na novonastalu situaciju, ravnatelj može donijeti **odluku o udaljavanju radnika s radnog mjesta** ili **odluku o prekidu rada** bez krivnje radnika.

Poslodavac će za vrijeme prekida rada isplaćivati radniku pripadajuća davanja (doprinosi) kao u slučaju da radnik radi te naknadu plaće sukladno odredbi čl. 95. st. 3. ZR-a, kojom je određeno da radnik ima pravo na naknadu plaće za vrijeme prekida rada do kojega je došlo zbog okolnosti za koje radnik nije odgovoran (bez krivnje radnika). Dakle, s obzirom na trenutnu situaciju, ravnatelj može donijeti ovu odluku za kraće razdoblje, ako očekuje da pomanjkanje posla neće dugo trajati ili je radnika samoinicijativno uputio u izolaciju, jer sumnja da radnik koji je upućen u izolaciju (zbog svoje prethodne izloženosti rizičnim mjestima, kontaktima i sl.) može predstavljati opasnost za njega i ostale zaposlene, a za kojeg se očekuje da će se vratiti na posao nakon vremena izolacije. Prema dosadašnjim saznanjima, vjerojatno

je da će pandemija trajati do lipnja. Sigurno je da radniku rad neće biti cijelo vrijeme (u evidenciji rada) evidentiran kao prekinut jer ima još drugih mogućnosti. Jedna od tih mogućnosti je korištenje godišnjeg odmora.

3. ODLUKA O KORIŠTENJU GODIŠNJEG ODMORA

Poslodavac bi mogao, zbog smanjenog obujma posla ali i zbog sprječavanja širenja zaraze na radnom mjestu ili zbog nemogućnosti rada u školi (zbog oštećenosti zgrade škole u Zagrebu ili dr..) donijeti odluke o korištenju godišnjeg odmora za pojedine radnike (primjerice, za one radnike koji su zbog poslova svog radnog mjesta u kontaktu s većim brojem ljudi ili rade na radnom mjestu spremačice, domara, kuhara, vozača... a za koje trenutno nema posla) ali i odluku o kolektivnom godišnjem odmoru za sve radnike ili određenu skupinu radnika. Riječ je o plaćenom godišnjem odmoru. Tako bi poslodavac mogao donijeti odluku da radnici za vrijeme trajanja izvanrednih okolnosti iskoriste:

- godišnji odmor iz 2019. godine, ako taj godišnji odmor nisu iskoristili (napominjemo da godišnji odmor koji su radnici prenijeli iz 2019. u 2020. godinu moraju iskoristiti do 30. lipnja 2020. godine),
- dio godišnjeg odmora koji im pripada za 2020. god., ili
- cijeli godišnji odmor koji im pripada za 2020. god.

4. ZAKLJUČAK

Ravnatelji bi trebali zaštititi radnika i dobro se organizirati u radu jer bi se sva zakonska prava koja ima radnik i koja su u interesu radnika trebala primijeniti i poštovati.

Marijeta Usmiani
str. spec. javne
uprave

Otkaz ugovora o radu u školskoj ustanovi zbog krivotvorene svjedodžbe, odnosno diplome zaposlenika

U članku autorica obrađuje temu otkaza ugovora u radu u školskoj ustavi zbog nevjerođostojne odnosno krivotvorene svjedodžbe, odnosno diplome zaposlenika. Naime ako je školskoj ustanovi dostavljen dopis odnosno obavijest školske ustanove, odnosno visokog učilišta, o nevjerođostojnoj odnosno krivotvorenoj svjedodžbi, odnosno diplomi za zaposlenika/cu školske ustanove, ravnatelj/ica školske ustanove će, sukladno članku 116. Zakona o radu (Narodne novine br. 93/14., 127/17. i 98/19.), izvanredno otkazati ugovor o radu zaposleniku/ci u roku od 15 dana od dana saznanja za nevjerođostojnu odnosno krivotvorenu svjedodžbu, odnosno diplomu, na temelju koje je sklopljen ugovor o radu jer, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa obiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć. Školska ustanova ima pravo od stranke koja je kriva za otkaz tražiti naknadu štete zbog neizvršenja ugovorom o radu preuzetih obveza. Iznimno, u slučaju proteka roka od 15 dana od dana saznanja za nevjerođostojnu odnosno krivotvorenu svjedodžbu, odnosno diplomu zaposlenika/ce školske ustanove će redovito otkazati ugovor o radu zbog skrivljenog ponašanja.

1. UVOD

U članku 106. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine br. 87/08., 92/10., 105/10. 90/11., 5/12, 16/12., 86/12., 94/13., 152/14., 07/17., 68/18. i 98/19.), navode se zapreke za zasnivanje radnog odnosa. Jedna od zapreka je da radni odnos u školskoj ustanovi ne može zasnovati osoba koja je pravomoćno osuđena za **kazneno djelo krivotvorenja isprave**. Naime, radni odnos u školskoj ustanovi ne može zasnovati osoba koja je pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela protiv života i tijela, protiv slobode i prava čovjeka i građanina, protiv Republike Hrvatske, protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, protiv braka, obitelji i mladeži, protiv imovine, protiv sigurnosti pravnog prometa i poslovanja, protiv pravosuđa, **protiv vjerodostojnosti isprava**, protiv javnog reda i protiv službene dužnosti, a koje je propisano Kaznenim zakonom (Narodne novine br. 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05. – ispravak, 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.).

Radni odnos u školskoj ustanovi ne može zasnovati osoba koja je pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela protiv života i tijela, protiv Republike Hrvatske,

protiv pravosuđa, protiv javnog reda, protiv imovine, protiv službene dužnosti, protiv ćovječnosti i ljudskog dostojanstva, protiv osobne slobode, protiv spolne slobode, spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, protiv braka, obitelji i djece, protiv zdravlja ljudi, protiv opće sigurnosti, **protiv krivotvorenja**, a koje je propisano Kaznenim zakonom (Narodne novine br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18. i 126/19.). Ako osoba u radnom odnosu u školskoj ustanovi bude pravomoćno osuđena za neko od navedenih kaznenih djela, školska ustanova kao poslodavac otkazat će ugovor o radu bez obveze poštivanja propisanog ili ugovorenog otkaznog roka izvanrednim otkazom ugovora o radu, u roku od 15 dana od dana saznanja za pravomoćnu osudu, a po proteku tog roka redovitim otkazom ugovora o radu uvjetovanim skrivljenim ponašanjem radnika, u kojem će slučaju poslodavac, istodobno uz otkazivanje ugovora o radu, od radnika zahtijevati da odmah prestane raditi tijekom otkaznog roka. Ako školska ustanova kao poslodavac sazna da je protiv osobe u radnom odnosu u školskoj ustanovi pokrenut i vodi se kazneni postupak, udaljit će osobu od obavljanja poslova do obustave kaznenog postupka, odnosno najduže do pravomoćnosti sudske presude, uz pravo na naknadu plaće u visini dvije trećine prosječne mjesečne plaće koju je osoba ostvarila u tri mjeseca prije udaljenja od obavljanja poslova. Ako je pravomoćnim rješenjem obustavljen kazneni postupak

**Marija-Ana
Zovko Tomaš**
dipl. iur.

Pravilnik o izmjenama Pravilnika o zajedničkom upisniku školskih ustanova u elektroničkom obliku – e-matici i Pravilnik o dopuni Pravilnika o središnjem registru državne mature

**IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?**

Pošaljite ga Mariji-Ani Zovko Tomaš na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

1. UVOD

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi¹ propisana je obveza školskih ustanova da vode evidenciju odgojno-obrazovnog rada, upisnik učenika te upisnik radnika u pisanom i elektronskom obliku.

U ministarstvu nadležnom za obrazovanje² vodi se zajednički upisnik školskih ustanova u elektronskom obliku (e-Matica). Podatke u Upisnik ustanova upisuje Ministarstvo, a podatke u ostale evidencije upisuju školske ustanove najkasnije do 30. rujna tekuće godine.

Podaci iz e-Matice moraju biti zaštićeni od zloupotrebe, uništenja, gubitka, neovlaštenih promjena ili pristupa, u skladu s odredbama propisa kojim se uređuje zaštita osobnih podataka. Voditelj zbirke podataka i korisnik osobnih podataka sadržanih u evidencijama iz e-Matice je Ministarstvo, a voditelj zbirke podataka za pojedinačnu ustanovu je pojedinačna školska ustanova. Ovlaštenja za pristup i razine pristupa podacima iz e-Matice odobrava Ministarstvo.

S obzirom da je ZOOSŠ-om propisano kako ministar propisuje obveze, načine i rokove unošenja podataka u e-Maticu, kao i ovlaštenja za pristup i korištenje podataka te sigurnost i način razmjene podataka, navedena materija regulirana je Pravilnikom o zajedničkom upisniku školskih ustanova u elektroničkom obliku – e-Matici³. Također, ZOOSŠ-om je propisano kako srednje obrazovanje učenika u gimnazijskim programima obrazovanja završava polaganjem državne mature.

Srednje obrazovanje učenika u strukovnim i umjetničkim programima obrazovanja, koji traju najmanje četiri godine, završava izradom i obranom završnog rada u organizaciji i provedbi škole, a ti učenici iako nisu u

obvezi polagati državnu maturu mogu je polagati ako to žele. Državnu maturu, u suradnji sa školama, provodi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja koji u elektroničkom obliku vodi Središnji registar državne mature u koji se pohranjuju podaci o svim osobama koje su položile državnu maturu, predmetima s ostvarenim ocjenama i postotnim bodovima ostvarenim na ispitima državne mature te drugi podaci značajni za državnu maturu, a detaljniji sadržaj navedenog registra propisuje pravilnikom ministar nadležan za obrazovanje⁴.

Stoga je Pravilnikom o Središnjem registru državne mature⁵ propisan sadržaj, način vođenja i čuvanja podataka u Središnjem registru državne mature (u daljnjem tekstu: Registar).

2. CARNET

U skladu sa Pravilnikom o Središnjem registru državne mature, poslovi računalne i komunikacijske infrastrukture koja osigurava redovno funkcioniranje Registra u nadležnosti su Hrvatske akademske i istraživačke mreže – CARNET-a. Poslovi redovnoga funkcioniranja koje obavlja CARNET uključuju tehničku potporu sustavu, sigurnost sustava, raspoloživost sustava te pohranu podataka, a sve sukladno važećim zakonskim propisima i pravilima struke.

CARNET nije ovlašten davati osobne podatke na korištenje drugim korisnicima niti raspolagati istima, osim na način na koji je ovlašten ovim Pravilnikom ili posebnom odlukom Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Kao što je već naprijed istaknuto, podatke o uspjehu učenika u e-Maticu unose školske ustanove, osim

¹ Vidi članak 140. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi („Narodne novine“, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18 i 98/19)(u daljnjem tekstu: ZOOSŠ)

² Ministarstvo znanosti i obrazovanja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo)

³ Pravilnik o zajedničkom upisniku školskih ustanova u elektroničkom obliku – e-matici („Narodne novine“ broj 86/15 i 76/19)

⁴ Ministar znanosti i obrazovanja (u daljnjem tekstu: ministar)

⁵ Pravilnik o središnjem registru državne mature („Narodne novine“, broj 53/11)

Diana Anzulović
dipl. iur.

Pravo zaposlenika školske ustanove na uvećanje plaće za 0,5 posto za svaku navršenu godinu radnog staža

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga Sandri Tomić-Ilić na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

S obzirom da se za odredbu članka 50. stavka 2. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama, sklopljenog 7. prosinca 2017. godine, još uvijek nije dalo ni jedno tumačenje, autorica članka izlaže reprezentativna ranije zauzeta tumačenja. Ova tumačenja odnose se na ostvarivanje prava zaposlenika javnih službi na uvećanje plaće za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža sukladno odredbi članka 51. stavka 2. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama, sklopljenog 12. prosinca 2012. godine. S obzirom da su se ova tumačenja dala u odnosu na ranije važeći kolektivni ugovor koji više nije na snazi, ista imaju isključivo konzultativnu ulogu.

1. UVOD

Krajem 2017. godine u medijima je najavljena promjena načina plaćanja u javnom sektoru implementacijom novog zakona. Jedna od najavljenih promjena bilo je i ukidanje uvećanja plaće za 0,5 posto za svaku navršenu godinu radnog staža. Ipak, sam zakon još uvijek nije ušao u zakonodavnu proceduru, a Vlada Republike Hrvatske je sa sindikatima javnih službi 7. prosinca 2017. godine zaključila **Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama**¹ (dalje: TKU) čijom odredbom se još uvijek regulira osnovna plaća zaposlenika kao umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je zaposlenik raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećane za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.

Prema tome, zaposlenici školskih ustanova još uvijek ostvaruju pravo na uvećanje plaće za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.

Citirana definicija osnovne plaće za zaposlenike u javnim službama zapravo je identična onoj koja je bila regulirana ranije važećim² **Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama**³ (dalje: ranije važeći TKU). Sada, baš kao i prije, javlja se pitanje koji je to radni staž temeljem kojeg zaposlenik školske ustanove ostvaruje pravo na uveća-

nje plaće za 0,5%? S obzirom da se radi o pravu reguliranom odredbom članka 50. stavka 2. TKU-a, na sva takva pitanja odgovor se može dati isključivo tumačenjem od strane zajedničkog Povjerenstva⁴. Ovo tijelo počelo je sa svojim radom 12. veljače 2018. godine, međutim još uvijek nije dalo ni jedno tumačenje odredbe članka 50. TKU-a.

Ovim člankom će se napraviti prikaz danih tumačenja ranije važećeg TKU-a, međutim ne u smislu sastavljanja popisa tumačenja koja imaju pravnu snagu i učinak kolektivnog ugovora i koja su kao takva obvezujuća. Tumačenja koja će se izložiti kao i sam ranije važeći TKU više nisu na snazi, ali ona su smjernice koje su konzultativne prirode te kao takva mogu biti od pomoći u primjeni TKU-a dok Povjerenstvo ne donese relevantna tumačenja koja imaju pravnu snagu i učinak kolektivnog ugovora.⁵

2. PRIKAZ PRIJAŠNJIH TUMAČENJA TKU-A

Tumačenja ranije važećeg TKU-a dostupna su na internetskim stranicama Ministarstva rada i mirovinskog sustava. Nisu navedena apsolutno sva tumačenja koje je dalo Povjerenstvo, no javnosti su dostupna najvažnija tumačenja.

¹ Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama – Narodne novine, br. 128/2017. – na snazi od 7. prosinca 2017, a u njemu sva ugovorena prava se primjenjuju od 1. prosinca 2017. godine.

² Radi se o Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama koji je bio na snazi od 12. prosinca 2012. do 12. prosinca 2016. godine, a produženo se primjenjivao do 9. ožujka 2017. godine.

³ Narodne novine, br. 141/2012, 150/2013 i 153/2013

⁴ Zajedničko Povjerenstvo za tumačenje Temelnog kolektivnog ugovora jedino ima ovlasti tumačiti odredbe TKU-a.

⁵ U tekstu se iznosi stav autorice temeljen na važećim zakonskim propisima, ranije danim tumačenjima, kao i stečenom iskustvu.

Seka Jurčev
mag. iur.

Pravilnik o promicanju spoznaje o štetnosti uporabe duhanskih proizvoda za zdravlje – opći akt školske ustanove

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga Seki Jurčev na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Treba li školska ustanova donijeti Pravilnik o promicanju spoznaje o štetnosti uporabe duhanskih proizvoda za zdravlje u skladu s odredbom Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda? Više o tome u nastavku.

1. UVOD

Dana 18. svibnja 2017. godine stupio je na snagu Zakon o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda¹ (u daljnjem tekstu: Zakon) kojim se utvrđuju mjere za smanjenje i ograničavanje uporabe duhanskih i srodnih proizvoda, štetnih sastojaka duhanskih i srodnih proizvoda i obvezne oznake na pakiranjima duhanskih i srodnih proizvoda, preventivne mjere protiv pušenja te nadzor nad provedbom ovoga Zakona, a radi zaštite zdravlja ljudi, posebno mladih ljudi, te ispunjavanja obveza prema Okvirnoj konvenciji Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih i srodnih proizvoda² stupio je na snagu 1. travnja 2019. godine.

Prema članku 7. stavak 3. **Zakonu o radu**³ poslodavac je dužan organizirati rad na način koji osigurava zaštitu života i zdravlja radnika, u skladu s posebnim zakonima i drugim propisima i naravi posla koji se obavlja. Posebni propisi su, u prvom redu, **Zakon o zaštiti na radu** i njegovi provedbeni propisi. **Člankom 57. Zakona o zaštiti na radu**⁴ propisano je da je poslodavac obavezan provoditi zaštitu nepušača od djelovanja dima duhanskih i srodnih proizvoda, biljnih proizvoda za pušenje te para elektroničkih cigareta; da je zabranjeno pušenje na radnim sastancima i na mjestu rada, a tek iznimno poslodavac može pisanim putem dozvoliti pušenje duhanskih i srodnih proizvoda, elektroničkih cigareta i biljnih proizvoda za pušenje u posebnoj prostoriji odnosno prostoru na kojima je obavezan postaviti znak dozvoljenog pušenja.

2. ZAKON O OGRANIČAVANJU UPORABE DUHANSKIH I SRODNIH PROIZVODA

Zakon zabranjuje pušenje i konzumaciju duhanskih i srodnih proizvoda, uključujući bezdimne duhanske proizvode, elektroničkih cigareta i biljnih proizvoda za pušenje prilikom javnih nastupa i prikazivanje na televiziji osoba koje puše ili konzumiraju proizvode. Zabrana se ne odnosi na filmski program i umjetnička djela. Zakon zabranjuje pušenje duhanskih i srodnih proizvoda, biljnih proizvoda i uporaba elektroničkih cigareta s nikotinskim punjenjem ili bez nikotinskog punjenja i vodenih lula u svim zatvorenim javnim prostorima. Zatvorenim javnim prostorom smatra se prostor koji ima krov i potpuno zatvoreno više od polovice površine pripadajućih stijena, kao i terase koje su ograđene staklenim stijenama ili nekim drugim materijalom. Također, zatvorenim javnim prostorom smatra se prostor koji ima krov i u kojem je moguće zatvoriti više od polovice pripadajućih stijena, kada su te stijene zatvorene. **Pušenje je zabranjeno i u prostorima koji se po ovom Zakonu ne smatraju zatvorenim javnim prostorom, a funkcionalni su dio prostora u kojima se obavlja djelatnost odgoja i/ili obrazovanja.** Zabranjuje se pušenje na prostoru koji je udaljen manje od 20 metara od ulaza u zgradu zdravstvene ustanove. **Zabranjuje se pušenje na prostoru koji je udaljen manje od 20 metara od ulaza u zgradu obrazovne ustanove. Prostor za pušenje nisu dopušteni u prostorima u kojima se obavlja zdravstvena djelatnost i djelatnost odgoja i obrazovanja.** Iznimno, Zakon propisuje da je pušenje dopušteno u posebnim, za pušače određenim

¹ Narodne novine broj 45/17.

² Narodne novine broj 114/18.

³ Narodne novine broj 93/14., 127/17., 98/19.)

⁴ Narodne novine broj 71/14., 118/14., 154/14/94/18., 96/18.

dr. sc.
Marija Zuber

Dnevnice za službena putovanja u inozemstvo zaposlenika školskih ustanova

1. UVOD

Inozemna službena putovanja zaposlenih u ustanovama osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja nisu tako česta kao tuzemna putovanja, ali se intenziviraju nakon ulaska Hrvatske u članstvo Europske unije. Pod inozemnim službenim putovanjem podrazumijeva se upućivanje radnika školske ustanove da obavi određeni posao u drugoj državi ili u više drugih država. U praksi je to najčešće upućivanje zaposlenika na neki oblik edukacije, sudjelovanje učenika na međunarodnim natjecanjima i manifestacijama, izleti i maturalna putovanja, na koja nastavno osoblje škole putuje kao mentor i/ili pratitelj učenika.

Sudjelovanje nastavnog osoblja i učenika u realizaciji programa poticanja mobilnosti koji se financiraju iz posebnih programa i sredstava Europske unije, uz posredovanje za to ovlaštenih agencija, nije službeno putovanje na koje je zaposlenik upućen obaviti određeni posao po nalogu poslodavca. Riječ je o realizaciji posebnog programa, pa iako podrazumijeva putovanje i boravak u inozemstvu, nema osnovno obilježje službenog putovanja jer se ne radi o upućivanju radnika u inozemstvo radi obavljanja poslova po nalogu i za potrebe školske ustanove kao poslodavca.

U ovom se članku obrađuju dnevnice za službena putovanja u inozemstvo, uz napomenu da zaposlenici školskih ustanova ostvaruju pravo i na naknadu drugih troškova povezanih sa službenim putovanjem, kao što su troškovi prijevoza osoba i prtljage, rezervacije sjedala ako se posebno naplaćuje, troškovi smještaja, možda troškovi nužnog cijepljenja od zaraznih bolesti, pribavljanja viza i drugi troškovi. Svi se ovi izdaci zaposleniku nadoknađuju na temelju računa odnosno drugih vjerodostojnih isprava.

2. PRAVO ZAPOSLENIKA ŠKOLSKIH USTANOVA NA INOZEMNE DNEVNICE

2.1. Izvori prava na inozemne dnevnicе

Pravo zaposlenika ustanova osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja na dnevnicе za službena putovanja u inozemstvo uređeno je čl. 63., st. 6. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama, s Dopunom i Dodatkom (Narodne novine br. 128/17., 47/18. i 123/19.; dalje: TKU za javne službe) i to u visini i na način kako ovo pravo pripada zaposlenima u državnoj upravi. Za zaposlene u državnoj upravi je pravo na dnevnicе za službena putovanja u inozemstvo uređeno čl. 49., st. 3. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (Narodne novine br. 112/17., 12/18.- Izmjena, 2/19. - Dodatak I. i 119/19. Dodatak II.; dalje: KU za državne službe).

Upućivanje na primjenu KU za državne službe podrazumijeva i obvezu postupanja po tumačenjima danima od strane Zajedničke komisije koja je prema čl. 101. toga Kolektivnog ugovora ovlaštena tumačiti njegove odredbe. Tumačenja Zajedničke komisije obvezuju jednako kao i sam KU za državne službe, pa posredno obvezuju i ustanove javnih službi, uključujući i ustanove u školstvu.

2.2. Visina inozemnih dnevnica

Visina inozemnih dnevnica propisana je Odlukom o visini dnevnica za službena putovanja u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava Državnog proračuna (Narodne novine br. 8/06.). Odlukom su propisane dnevnicе za 98 država, za neke države u eurima, a za neke u američkim dolarima, neovisno o domicilnoj valuti odnosno države. Tako npr. za Austriju i Njemačku dnevnicа iznosi 70 eura, za Švicarsku 80 eura, za Mađarsku

dr. sc.
Marija Zuber

Naknada prijevoznih troškova zaposleniku škole koji putuje na posao s kopna na otok ili obrnuto

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

1. UVOD

Pravo zaposlenih u državnim i javnim službama na naknadu troškova prijevoza za dolazak na posao i odlazak s posla je u četverogodišnjem periodu koje obuhvaća razdoblje od prosinca 2017. do kraja studenoga 2021. godine, uređeno na identičan način. Motivacija za jednako uređivanje ovoga prava jest isti izvor financiranja, jer se za sve zaposlenike državnih i javnih službi sredstva za isplatu naknade za prijevoz osiguravaju u državnom proračunu odnosno u izvanproračunskim fondovima.

Ima puno opravdanih argumenata za jednako uređivanje ovoga prava, ali takav način ima i nedostataka. Naime, ne posluju sve javne službe u jednakim uvjetima niti su jednako rasprostranjene na području Republike Hrvatske. Na primjer, državne institucije, ustanove kulture i visokoškolske ustanove su u pravilu locirane u većim mjestima, ali osnovne škole djeluju i u malim mjestima i na teško pristupačnim otocima. Jednako uređivanje prava na naknadu za prijevoz, ne vodeći računa o specifičnostima, dovodi u nepovoljniji položaj određene zaposlenike, što ilustriram na primjeru zaposlenika obrazovnih ustanova koji imaju prebivalište na kopnu i putuju na posao na otok ili obrnuto.

2. PRAVA ZAPOSLENIH U ŠKOLSTVU NA NAKNADU TROŠKOVA PRIJEVOZA ZA ZAPOSLENE U ŠKOLSTVU

2.1. Izvori prava zaposlenih

Pravo zaposlenih u ustanovama osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja na naknadu troškova prijevoza za dolazak na posao uređeno je čl. 66. Temelnog Kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (Narodne novine br. 128/17., 47/18. – Dopuna i 123/19. – Dodatak; dalje: TKU za javne službe). To je pravo ugovoreno kao zatvorena klauzula kojom je

izrijekom određeno da naknada troškova prijevoza ne može biti predmet uređivanja u granskim kolektivnim ugovorima pojedinih javnih službi.

Slijedom toga, ni granski Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama (Narodne novine br. 51/18.; dalje: GKU za osnovnoškolsko obrazovanje), ni granski Kolektivni ugovor za zaposlenike u srednjoškolskim ustanovama (Narodne novine br. 51/18.; dalje: GKU za srednjoškolsko obrazovanje) koji se primjenjuju paralelno s TKU-om za javne službe, ne sadrže nikakve odredbe o pravu zaposlenika tih ustanova na naknadu troškova prijevoza za dolazak na posao.

Za tumačenje odredbi TKU-a za javne službe ovlašteno je Povjerenstvo koje su imenovali predstavnici stranaka potpisnika. Odgovori ovlaštenog Povjerenstva obvezuju ustanove jednako kao i odredbe samog TKU-a za javne službe.

2.2. Osnovna pravila o ostvarivanju prava na naknadu troškova prijevoza za dolazak na posao

Prema čl. 66. TKU-a za javne službe, zaposlenik ima pravo na naknadu troškova prijevoza pod uvjetom da je udaljenost od njegovog prebivališta, odnosno boravišta do mjesta rada najmanje dva kilometra. Udaljenost se određuje na temelju kartografske podloge Google Maps kao najkraća pješačka ruta odnosno prema planeru Hrvatskoga autokluba kartografske podloge Google Maps kao najkraća automobilska ruta sa suvremenim kolničkim zatorom (asfaltom). TKU za javne službe nema odredbi o drugačijim pravima zaposlenika koji putuju na relaciji kopno – otok, za koje se relacija putovanja iskazuje kao suma kopnene relacije iskazane u km i pomorske relacije iskazane u nautičkim miljama (1 nautička milja = 1852 m).

Prebivalište i boravište zaposlenika mjerodavno za ostvarivanje prava na naknadu određuje se prema Zako-

Mija Ivančić
struč. spec. oec.

Raspodjela osobnog odbitka

Prilikom rada kod dva ili više poslodavaca djelatnik je dužan predati zahtjev nadležnoj poreznoj ispostavi za raspodjelom osobnog odbitka sukladno odredbama članka 28., stavka 8. Pravilnika o porezu na dohodak.

Iznos korištenja osobnog odbitka za svakog poslodavca (isplatitelja) navodi se na obrascu u postotnom

iznosu. Postotak se utvrđuje prema ugovorenoj satnici sa svakim poslodavcem. Svaki poslodavac, naveden na Zahtjevu, putem e-Porezne dobiva za djelatnika novu poreznu karticu s pripadajućim izmjenama postotnog korištenja osobnog odbitka.

Primjeri Zahtjeva: ▼

Primjer 1. Ugovor s dva poslodavca na istu satnicu (ukupna puna satnica)

PODNOŠITELJ ZAHTJEVA

Ime i prezime

OIB

Broj telefona/mobitela

POREZNA UPRAVA – PODRUČNI URED DALMACIJA

ISPOSTAVA SPLIT - POREZNO MJESTO SPLIT

ZAHTJEV

za raspodjelom osobnog odbitka prema isplatiteljima

sukladno odredbama članka 28. Stavka 8. **Pravilnika o porezu na dohodak**

	Isplatitelj (poslodavac)	Postotak (%) raspodjele prema isplatiteljima
1	Naziv isplatitelja: <u>Osnovna škola XX</u> Adresa isplatitelja: <u>Split</u> OIB isplatitelja: <u>000000000</u> <u>4 sata</u>	50 %
2	Naziv isplatitelja: <u>Osnovna škola XY</u> Adresa isplatitelja: <u>Split</u> OIB isplatitelja: <u>111111111</u> <u>4 sata</u>	50%

U Splitu, _____

(potpis podnosioca zahtjeva)

Izračun: 100 / 8 sati = 12,5 » 12,5 * 4 sata = 50 % » 12,5 * 4 sata = 50 %

Igor Matijašić
prof.

TRIANGL KOJI „DRŽI“ SVAKU ŠKOLU

(suradnja: ravnatelj – tajnik – voditelj računovodstva)

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

1. UVOD

Svaka škola u obrazovnom dijelu ovisi prvenstveno o učiteljima, odnosno o njihovoj motiviranosti da djeci prenesu svoja znanja stečena na fakultetima. Neki su nastavnici mladenački nadobudni i skloni greškama, neki već pomalo zasićeni i umorni, neki su u neprestanoj potrazi za nečim inovativnim, a neki ostvaruju sjajan odnos s djecom bez ikakvih pomagala moderne tehnologije. Široka je lepeza različitih karaktera koji „oblikuju“ učenike te ih usmjeravaju u život i buduća zanimanja. Gotovo svaka odrasla osoba s nekom će se nostalgijom sjetiti jednog od svojih omiljenih učitelja iz osnovne škole, a isto tako pamtit će i one s kojima su imali najviše problema. Prosječni se brzo zaboravljaju...

Svaka škola u pedagoškom dijelu ovisi o stručnim suradnicima, poglavito o pedagogima koji naprosto moraju biti „duša“ svake škole. Naravno da su i psiholozi, defektolozi, logopedi, knjižničari... također, svaki na svoj način, itekako važni za određenu školu, no njihova je „domena“ vezana (u pravilu) uz njihov djelokrug rada. Pedagozi su, složit će se svi, ključne osobe - upravo su oni ti koji upoznaju svako dijete prilikom upisa, prate ga tijekom cijelog školovanja, razgovaraju s roditeljima, rješavaju potencijalne sukobe među učenicima, a ujedno brinu da sva pedagoška dokumentacija bude u skladu s pravilima struke.

Pedagozi su, na neki način, i zaštitni znakovi škola - prevladava li kod njih optimizam i šire li oni dobre vibracije, upravo će takvo biti „ogledalo“ pojedine škole.

Međutim, da bi škola uopće mogla biti na zdravim osnovama, da bi škola i u svakom segmentu „papirnatog dijela“ uspješno funkcionirala, ključan je najvažniji školski „trokut“: ravnatelj – tajnik – voditelj računovodstva.

Kamen temeljac svake odgojno-obrazovne institucije!

2. SURADNJA: RAVNATELJ – TAJNIK – VODITELJ RAČUNOVODSTVA

Baš poput stranica u trokutu svaki je dio itekako važan i počiva na tri ključne pretpostavke koje se kod svakog dionika moraju ispuniti:

2.1 Stručnost (ako taj dio u startu izostane, teško se može popraviti!)

Voditelj računovodstva u vrijeme današnjih riznica i e-računa mora biti osoba koja je spremna neprestano se educirati jer mu znanja koja posjeduje neće biti dovoljna da bi udovoljio ukusima suvremenog poslodavca. Nerijetko se događa da mlađe snage popuštaju pod teretom odgovornosti i složenosti poslova te odlaze iz školskih ustanova, iako je posao u školama, u pravilu, siguran. Odgovornost je iznimno velika jer upravo na novčani segment su, u današnje vrijeme, svi najosjetljiviji.

Mnogi stariji djelatnici u računovodstvu s nostalgijom se sjećaju vremena kad su postojali sefovi, kad su se pohranjivali novci u školske blagajne, a evidencija plaća vodila ručno. Bez računala, uz pomoć najobičnijeg kalkulatora ili jednostavno „pješke“. Iako je tehnologija silno uznapredovala, pitanje koje danas muči sve kojima je svakodnevna kratica COP – jesmo li, uistinu, danas brži i efikasniji?

Gotovo paradoksalno zvuči činjenica da osoba koja je zadužena za sve novčane transakcije, nema praktički nikakvih „fizičkih“ doticaja s novcima.

Sve se odvija putem mailova, excel tablica i skeniranih dokumenata...

Tajnik škole je, s druge strane, naprosto prisiljen biti ukorak s vremenom, a „najdraža literatura“ postaju mu Narodne novine. Gotovo se na tjednoj bazi mijenjaju zakoni i pravilnici te ih jednostavno sve mora čim prije

dr. sc.
Jurica Botić¹

Pitali ste, odgovaramo!

Kada je jedan učitelj nastavnog predmeta zadužen minimalnom količinom redovite nastave, je li dopušteno u tu minimalnu količinu zaduženja redovitom nastavom uvrstiti poslove razrednika?

Člankom 104., stavkom 1. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine br. 87/08., 86/09., 92/10., 105/10., 90/11., 5/12., 16/12., 86/12., 126/12., 94/13., 152/14., 7/17., 68/18. i 98/19.) propisano je da se ukupne tjedne obveze učitelja, nastavnika, odgajatelja i stručnih suradnika u školskim ustanovama utvrđuju (...) u 40-satnom radnom tjednu godišnjim planom i programom rada u skladu s nacionalnim kurikulumom, nastavnim planom i programom i školskim kurikulumom, o čemu se učitelju, nastavniku, odgajatelju i stručnom suradniku izdaje rješenje o tjednom i godišnjem zaduženju na poslovima neposrednog nastavnog rada i ostalim poslovima koji proizlaze iz neposrednog nastavnog i odgojno-obrazovnog rada i iz izvršenja aktivnosti i poslova iz nastavnog plana i programa i školskog kurikuluma, dok je stavkom 3. istog članka ovoga Zakona propisano da tjedna norma neposrednog rada učitelja predmetne nastave, uključujući 2 sata odgojno-obrazovnog rada razrednika, iznosi od 22 do 24 sata. Nadalje, člankom 13., stavkom 4. Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi (Narodne novine br. 34/14., 40/14., 103/14. i 102/19.) propisano je: Tjedna radna obveza učitelja predmetne nastave u redovitoj nastavi za puno radno vrijeme iznosi za: učitelja Hrvatskoga jezika, jezika nacionalnih manjina, Matematike i nastavnih predmeta koji se u svim razredima predmetne nastave izvode 1 sat tjedno – od 18 do 20 sati; učitelja stranoga jezika i učitelja klasičnih jezika – od 19 do 21 sat; učitelja ostalih nastavnih predmeta – od 20 do 22 sata. Također, stavkom 5. istoga članka ovoga Pravilnika propisano je da samo jedan učitelj nastavnoga predmeta koji ne može biti

zadužen sukladno stavku 4. ovoga članka ostvaruje pravo na puno radno vrijeme ako je redovitom nastavom zadužen s manje sati, i to: učitelj Hrvatskoga jezika, jezika nacionalnih manjina, Matematike i nastavnih predmeta koji se u svim razredima predmetne nastave izvode 1 sat tjedno – 16 sati; učitelj stranoga jezika i učitelja klasičnih jezika – 17 sati; učitelj ostalih nastavnih predmeta – 18 sati. Budući da je stavkom 2. istoga članka ovoga Pravilnika propisano da se izvođenjem redovite nastave smatra (...) i izvođenje izborne nastave stranoga jezika, Vjeronauka i Informatike ili drugoga izbornog predmeta za kojeg je nastavni plan i program donio ministar te dva sata razrednika, nesporno je da i dva (2) sata poslova razrednika mogu biti dio minimalnog zaduženja redovitom nastavom iz stavka 5. ovoga članka Pravilnika.

Kako se pokreće nadzor prosvjetne inspekcije u školskim ustanovama?

Odredbama članka 12., stavka 1. Zakona o prosvjetnoj inspekciji (Narodne novine br. 61/11., 16/12. i 98/19.) propisano je da se inspekcijski postupak pokreće (...) po službenoj dužnosti, pri čemu, u skladu s odredbama stavka 2. istoga članka ovoga Zakona, o pokretanju inspekcijskog postupka odlučuje čelnik Prosvjetne inspekcije ili čelnik ustrojstvene jedinice u Prosvjetnoj inspekciji, a u slučaju spriječenosti o pokretanju inspekcijskog postupka odlučuje inspektor kojega čelnik Prosvjetne inspekcije za to ovlasti. Dakle, nadzor prosvjetne inspekcije se ne pokreće na zahtjev stranke, već isključivo po službenoj dužnosti. Iz navedenoga proizlazi da osobe koje svojim podnescima traže od prosvjetne inspekcije pokretanje i provođenje inspekcijskog postupka zapravo nisu stranke u postupku, već saznanja do kojih prosvjetna inspekcija dolazi na temelju zaprimljenih podnesaka služe kako bi se procijenila potreba pokretanja inspekcijskog nadzora.

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

¹ Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Samostalni sektor za inspekcijski nadzor, Služba prosvjetne inspekcije – Područna jedinica u Splitu, Prilaz braće Kaliterna 10, 21000 Split, e-mail: Jurica.Botic@mzo.hr

mr. sc.
Iris Gović Penić

Pitali ste, odgovaramo!

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga Iris Gović Penić na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Može li se probni rad ugovoriti za razdoblje dulje od 6 mjeseci?

Zakonom o radu (Narodne novine br. 93/14. i 117/17.) propisano je da se probni rad može ugovoriti prilikom sklapanja ugovora o radu. Rok za probni rad određen je zakonom i on predstavlja onaj period koji objektivno omogućuje ostvarivanje ciljeva probnog rada. Prema Zakonu o radu, kada se probni rad ugovori, on ne smije trajati duže od šest mjeseci. Ugovori li se duži probni rad od onog zakonom dopuštenog, s obzirom na kognitivnost zakonske odredbe o probnom radu i prirodu i svrhu probnog rada, takva odredba stranke ugovora o radu ne obvezuje i treba smatrati da je ugovoreno najduže trajanje probnog rada (šest mjeseci), ali ne duže od toga.

Dakle, utemelji li nakon razdoblja od šest mjeseci poslodavac svoju odluku o otkazu ugovora o radu na činjenici trajanja probnog rada, radnik takvu odluku poslodavca može osporiti, odnosno tražiti da se utvrdi da nije dopuštena. Samo da je posebnim zakonom predviđen probni rad dulji od 6 mjeseci bilo bi dopušteno ugovoriti ono što je određeno tim zakonom.

Može li se probni rad naknadno produjiti preko 6 mjeseci ako je radnik bio na bolovanju ili na korištenju prava po osnovi roditeljstva?

Naš Zakon o radu (Narodne novine br. 93/14. i 117/17.) ne propisuje mogućnost produjivanja probnog rada preko zakonskog maksimuma. No, dana 20. lipnja 2019. usvojena je Direktiva (EU) 2019/1152 Europskog parlamenta i Vijeća o transparentnim i predvidivim radnim uvjetima u Europskoj uniji koja uređuje, između ostaloga, i probni rad. Vezano uz probni rad u uvodnom dijelu Direktive navodi se sljedeće:

„*Petim načelom Europskog stupa socijalnih prava, proglašenim 17. studenoga 2017. u Göteborgu, predviđeno je da bez obzira na vrstu i trajanje radnog odnosa radnici imaju pravo na pravedno i ravnopravno postupanje u po-*

gledu radnih uvjeta, pristup socijalnoj zaštiti i osposobljavanju te da treba poticati prijelaz na oblike zaposlenja na neodređeno vrijeme; da, u skladu sa zakonodavstvom i kolektivnim ugovorima, treba osigurati potrebnu fleksibilnost za poslodavce kako bi se mogli brzo prilagoditi promjenama u gospodarskim okolnostima; da treba poticati inovativne oblike zaposlenja kojima se osiguravaju kvalitetni radni uvjeti, poticati poduzetništvo i samozapošljavanje te olakšavati profesionalnu mobilnost i da treba sprječavati radne odnose koji vode do nesigurnih radnih uvjeta, što uključuje zabranu zlouporabe nestandardnih ugovora te da bi probni rad trebao biti razumnog trajanja.

...

Sedim načelom Europskog stupa socijalnih prava predviđeno je da radnici trebaju imati pravo da na početku zaposlenja dobiju informacije u pisanom obliku o svojim pravima i obvezama koji proizlaze iz radnog odnosa, uključujući eventualno razdoblje probnog rada; prije eventualnog otkaza radnici imaju pravo da budu obaviješteni o razlozima, pravo na razuman otkazni rok kao i pravo na pristup djelotvornom i nepristranom rješavanju sporova, a u slučaju neopravdanog otkaza i pravo na pravnu zaštitu, uključujući primjerenu kompenzaciju.

...

Razdoblje probnog rada strankama u radnom odnosu omogućuje da se uvjere da su radnici i radna mjesta na koja su zaposleni odgovarajući te da se radnicima pruži potpora. Ulazak na tržište rada ili prijelaz na novo radno mjesto ne bi trebao biti popraćen produjčenjem nesigurnosti. Kao što je utvrđeno u Europskom stupu socijalnih prava, razdoblja probnog rada trebala bi biti razumnog trajanja.

Znatan broj država članica utvrdio je opće maksimalno razdoblje trajanja probnog rada od tri do šest mjeseci, što bi trebalo smatrati razumnim. Iznimno bi trebalo biti moguće da probni rad traje dulje od šest mjeseci ako je to opravdano zbog naravi posla, primjerice za upravljačke ili izvršne položaje ili radna mjesta u jav-

Sandra
Tomić-Ilić
dipl. iur.

Pitali ste, odgovaramo!

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga Sandri Tomić-Ilić na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Računaju li se u staž:

1. samostalna djelatnost umjetnika
2. profesionalna rehabilitacija
3. produženo osiguranje
3. bolovanje, porodiljni dopust

Molim da mi pojašnjete što ide u ukupno, a što u školski staž.

Pretpostavljam da se pitanje odnosi na to računaju li se navedeni slučajevi staža u ukupni staž radi ostvarivanja prava na uvećanje osnovice za plaću za svaku godinu ostvarenog radnog staža za 0,5%

Prema članku 50. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (Narodne novine, br. 128/17, 47/18, 123/19) (dalje u tekstu TKU) plaću zaposlenika čini osnovna plaća i dodaci na osnovnu plaću. Osnovnu plaću zaposlenika čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.

Zakon o radu kao opći propis o radnim odnosima ne određuje pojam radnog staža. Postojanje prava iz radnog odnosa ne uvjetuje se dužinom ukupnog radnog staža već trajanjem radnog odnosa, trajanjem ugovora o radu, neprekidnim radom kod poslodavca kod kojeg je radnik u radnom odnosu i sl.

TKU kao niti jedan od granskih kolektivnih ugovora ne definira pojam radnog staža.

Obzirom da se radi o odredbi TKU kojom se osnovica za izračun plaće uvećava za svaku godinu radnog staža za 0,5%, tumačenje pojma radni staž treba dati Zajedničko povjerenstvo za tumačenje TKU.

Primjenu radnog staža u smislu čl. 50. TKU protumačilo je Povjerenstvo za tumačenje TKU u tumačenju br. 7 od 11. prosinca 2013. godine, a primjenjuje se i u tumačenju 202/2016. od 6. listopada 2016. godine, zatim u tumačenju 69/19 od 1. veljače 2019., 167/19 od 11. prosinca 2019. i 180/20 od 23. siječnja 2020. godine, na sljedeći način:

Da bi se radilo o radnom stažu u smislu prava na uvećanje plaće iz TKU trebaju biti ispunjena dva uvjeta:

1. da je to rad za koji su plaćeni doprinosi i
2. da se to razdoblje prema propisima mirovinskog osiguranja računa u staž osiguranja, neovisno radi li se radu kod poslodavca ili o samostalnom radu.

Prema gore navedenom u radni staž u smislu članka 50. TKU na osnovi kojeg se uvećava osnovna plaća za 0,5% ulazi i **staž individualnih poljoprivrednika, staž ostvaren radom u kućanstvu, zatim staž ostvaren od samostalne djelatnosti umjetnika i svakako ulazi bolovanje i roditeljni i roditeljski dopust**. Bolovanje odnosno privremena nesposobnost za rad se uračunava u staž kao i roditeljni i roditeljski dopust ostvaren za vrijeme trajanja radnog odnosa.

U skladu s tumačenjem broj 115 od 11. prosinca 2014. ako su ispunjeni preduvjeti iz zaključka broj 17 iz 2014. godine, uvećanje plaće za svaku navršenu godinu radnog staža samostalnih obrtnika i individualnih poljoprivrednika računa se od dana stupanja na snagu TKU. Navedena tumačenja primjenjuju se i danas.

Ukoliko se radi o bolovanju gdje je osnova osiguranja na Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje prema Zakonu o zdravstvenom osiguranju i doprinose uplaćuje Republika Hrvatska, a takvo je bolovanje zabilježeno u Potvrdi o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ne smatra radnim stažem u smislu članka 50. TKU.

Ukoliko se radi o roditelju iz članka 14. Zakona o mirovinskom osiguranju gdje doprinose također uplaćuje R. Hrvatska, a osnova osiguranja je obavljanje roditeljske dužnosti u prvoj godini djetetova života također se ne smatra stažem na osnovi kojeg se ostvaruje pravo na uvećanje plaće od 0,5% po ostvarenoj godini radnog staža jer se takav staž ne smatra radnim stažem u smislu tumačenja Povjerenstva obzirom da nije riječ o radu

Pitali ste, odgovaramo!

Pomoći i nagrade zaposlenika školskih ustanova

Može li se neoporeziva pomoć za invalidnost zaposlenika isplaćivati invalidnom zaposleniku svake godine?

Prema čl. 7. st. 2. toč. 1. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17.-1/20.) zaposleniku se može isplatiti neoporeziva pomoć u iznosu do 2.500,00 kn godišnje. Iznos je ograničen po radniku kao poreznom obvezniku u jednoj poreznoj godini. Porezni propis ne zabranjuje da se istom radniku neoporeziva pomoć od propisanog iznosa isplati u svakoj poreznoj godini, uz uvjet da u jednoj poreznoj godini neoporeziva svota ne prijeđe 2.500,00 kn. Međutim, školske ustanove ne mogu koristiti to porezno pravo jer je čl. 62. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama (Nar. nov., br. 128/17.- 123/19.; dalje: TKU za javne službe) pravo na pomoć za invalidnost radnika propisano kao jednokratno pravo. Zaposlenik ima pravo na pomoć samo u slučaju nastanka invalidnosti, tj. nakon što je od strane ovlaštenog tijela utvrđen nastanak invalidnosti i rješenje je postalo pravomoćno. Zaposlenici javnih službi kojima je utvrđena invalidnost nemaju po toj osnovi pravo na novčanu pomoć u svakoj kalendarskoj godini, nego samo jednom, povodom nastanka invalidnosti. S obzirom da je visina pomoći ugovorena u svoti većoj od godišnjeg neoporezivog primitka, dio pomoći u iznosu 2.500,00 kn isplaćuje se kao neoporezivi primitak, a razlika u visini 826,00 kn kao neto plaća na koju poslodavac na svoj teret obračunava i plaća propisane doprinose, porez na dohodak i možebitni prirez.

Zaposlenici je nakon operacije i provedenog liječenja utvrđeno tjelesno oštećenje. Na temelju toga rješenja Porezna uprava joj je u PK karticu upisala pravo na uvećanje osobnog odbitka po osnovi invalidnosti. Ima li ona kod poslodavca pravo na pomoć za nastanak invalidnosti?

Zaposlenici je rješenjem ovlaštenog tijela utvrđeno tjelesno oštećenje, ali nije joj utvrđena invalidnost. Po

poreznim propisima se pravo na povećanje osobnog odbitka ostvaruje i po osnovi tjelesnog oštećenja, iako invalidnost i tjelesno oštećenje nisu isti instituti. Kod fizičke osobe može postojati tjelesno oštećenje a da nema invalidnosti (dok kod invalidnosti uvijek postoji tjelesno oštećenje organizma).

S obzirom da je za zaposlene u školstvu pravo na pomoć uvjetovano pravomoćnim rješenjem kojim se utvrđuje da je kod zaposlenika nastala invalidnost, po osnovi utvrđenog tjelesnog oštećenja osoba nema pravo na pomoć propisanu čl. 62. TKU-a za javne službe.

Zaposlenik je tek sada, u 2020. godini zatražio da mu se isplati pomoć za nastanak invalidnosti i o tome je dostavio rješenje koje je postalo pravomoćno još 2018. godine. Može li mu se ta pomoć sada isplatiti? Ako se isplaćuje, može li se koristiti propisani neoporezivi iznos?

Prema čl. 139. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14.- 98/19.) novčana potraživanja iz radnog odnosa zastarijevaju u roku pet godina. Zastara se odnosi na sva novčana potraživanja iz radnog odnosa, uključujući materijalna prava propisana kolektivnim ugovorom koji obvezuje poslodavca. U ovom je slučaju zaposlenik stekao pravo na pomoć zbog nastanka invalidnosti u 2018., onda kad su se stekli uvjeti. Od 2018. do danas je proteklo manje od pet godina, još nije nastupila zastara, pa je poslodavac dužan zaposleniku isplatiti pomoć u visini propisnoj člankom 62. TKU-a za javne službe, tj. u visini jedne proračunske osnovice.

Iako se primitak isplaćuje naknadno, prema čl. 9. st. 1. t. 9. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov. br. 115/16.-121/19.) poslodavac može dio pomoći u visini 2.500,00 kn isplatiti kao neoporezivi primitak. Za oporezivi dio pomoći koji se u poreznom smislu smatra plaćom, tj. za neto iznos u visini 826,00 kn preračunan na bruto svotu, na stranici B obrasca JOPPD u poljima predviđenima za iskazivanje razdoblja od-do treba na-

Loredana Anić

Pitali ste, odgovaramo!

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga Loredani Anić na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Škola je sudjelovala u projektu e-Škole. Od Carneta (proračunski korisnik državnog proračuna) za provedbu projekta primili smo računalnu opremu koju smo prema njihovim uputama vodili izvanbilančno jer je to tuđa oprema dana na korištenje do završetka navedenog projekta. Projekt je završio 31. 8. 2018. i Carnet nas je obavijestio da je oprema i dalje njihovo vlasništvo dok nas ne obavijeste o prijenosu vlasništva. Početkom prosinca 2019. od Carnet-a dobivamo Odluku o prijenosu (predaji) prava vlasništva bez naknade navedene opreme. U našem knjigovodstvu smo s danom 20. 11. 2019. proveli knjiženja. Stornirali smo izvanbilančnu evidenciju na kontima 99111 i 99611. Carnet je dostavio podatke o nabavnoj vrijednosti, ispravku vrijednosti i sadašnjoj vrijednosti opreme ne navodeći jesu li to podatci na dan 31. 12. 2018. ili 20. 11. 2019.

U knjigovodstvu smo proveli knjiženja:

npr. za tablet	D	P
Nabavna vrijednost	02211	2.566,25
Ispravak vrijednosti	02922	1.817,76
Sadašnja vrijednost	9151202	748,49

31. 12. 2019. Zatvaranje 9151202

9151202	748,49
91111	748,49

Škola od ove godine odlukom čelnika primjenjuje jednokratni ispravak vrijednosti prilikom stavljanja u upotrebu dugotrajne imovine čija je vrijednost ispod 3.500,00 kn.

Zanima me sljedeće:

- U navedenom slučaju primijeniti ili ne primijeniti jednokratni ispravak vrijednosti i nastaviti kao "Carnet" vršiti godišnji ispravak vrijednosti?

- Ako primijeniti jednokratni ispravak vrijednosti da li promijeniti gore navedeno knjiženje i proknjižiti

Nabavna vrijednost	02211	2.566,25
Ispravak vrijednosti	02922	2.566,25
Poveć. obujma imovine	9151202	2.566,25

31. 12. 2019.

9151202	2.566,25
91111	2.566,25

Molim vas što prije za odgovor jer je blizu rok za predaju financijskih izvješća.

Ispravno ste primijenili knjiženja koja ste proveli u knjigovodstvu te bih na Vašem mjestu nastavila otpisivati vrijednost godišnje, a ne jednokratno.

Možete li mi odgovoriti na pitanje kako se knjiži primitak dugoročnog kredita?

Primjer: Dana 27. 12. 2018. primili smo dugoročni kredit (8 godina) u iznosu 2.425.000,00 kn, za kupnju poslovne zgrade u svrhu praktične nastave. Račun prema dobavljaču plaćen je automatski s dobivenim kreditom od banke 28. 12. 2019. Početak otplate kredita je 1 god., tako da smo u 2019. plaćali samo kamate. Molim Vas kako idu knjiženja u 2018., 2019., 2020. god. Budući da radimo financijski izvještaj za 2019., htjela bi točno proknjižiti.

Kako su plaćane samo kamate po kreditu, treba ih u 2019. proknjižiti kao trošak na odgovarajući konto podskupine 342, odnosno 34273, - Kamate za primljene zajmove od tuzemnih trgovačkih društava izvan javnog sektora (sve banke u svom nazivu imaju d.d.). U svezi s tim treba pravilno knjižiti obveze i plaćanja. Treba provjeriti od čega se sastoji iznos od 2.425.000,00 kuna – je li to samo glavnica ili su u njemu sadržane i kamate. Postupak knjiženja ovisi o detaljima podataka.

Rajka Domin
dipl. oec.

Pitali ste, odgovaramo!

Račun za naknadu troškova organizacije natjecanja

Ove godine naša škola je organizator ekipnog natjecanja u matematici. Skole prijavljuju svoje sudjelovanje i broj ekipa. Mi nabavljamo sve potrebno za odvijanje natjecanja, od papira i koverata do okrepe natjecatelja, te, po završetku natjecanja, izdajemo račune školama za naknadu troškova. Pitanje je moramo li primjenjivati Zakon o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi na navedene račune tj. moramo li te račune izdavati kao e-račune?

Mišljenja sam da nije potrebno izdavati eRačun drugim školama jer se ne radi o klasičnoj nabavi već više o podjeli odnosno naknadi troškova organiziranja natjecanja.

Na stranici Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, <https://www.mingo.hr/page/odgovori-i-informacije-vezano-uz-obvezu-izdavanja-eracuna-u-javnoj-nabavi>, objavljena su slijedeća tumačenja vezana uz izdavanje eRačuna, koja se primjenjuju u školskim ustanovama:

U sklopu odgovora na pitanje **Na koje se račune primjenjuje Zakon o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi?** odgovoreno je i ovo:

Zakon se odnosi na cjelokupnu javnu nabavu pa tako i na tzv. nabavu putem narudžbenica ako narudžbenica ima sva bitna obilježja ugovora (npr. pružatelj catering usluge za ministarstvo, od 1. 7. 2019., mora obvezno izdati elektronički račun). Zakon se odnosi i na nabave male vrijednosti (bagatelnu nabavu), pa tako i na nabavu ispod 20.000,00 kuna. Dakle, odredbe Zakona **primjenjuju se u slučajevima kada nabavi prethodi postupak, ponuda i/ili narudžbenica.**

U sklopu odgovora na pitanje **Na koje se usluge i račune se ne primjenjuje ovaj Zakon, odnosno kada i**

u kojim situacijama nije potrebno izdavanje eRačuna?

odgovoreno je da se Zakon o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi ne odnosi na gotovinska plaćanja kao i kartična plaćanja (npr. službena kartica državnog/ gradskog dužnosnika, ravnatelja škole/bolnice/kaznionice i sl. koju on ad hoc koristi za plaćanje ručka, cestarina i sl.) nije javna nabava te je to područje prethodno uređeno Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom.

Također, Zakon o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi **ne odnosi se niti na primjerice:**

- fakturiranje zakupa i/ili najma poslovnih prostora
- fakturiranje školarina fizičkim ili pravnim osobama (međutim, treba se izdati e-račun za školarinu ako je na strani naručitelja javni/sektorski naručitelj jer školarini prethodi ili postupak javne nabave ili narudžbenica)
- prodaju u školama/vrtićima kada je riječ o vlastitim proizvodima
- participaciju roditelja u vrtićima/školama u usluga za koje škole/vrtići izdaju račune itd.
- prodaju zemljišta fizičkim ili pravnim osobama
- prefakturiranje režijskih troškova za korisnike (u npr. Gradskoj upravi – Porezna uprava, Ured državne uprave)
- **prefakturiranje materijalnih troškova (za papir, kuverte, poštarinu) prema npr. javnom ili sektorskom naručitelju**
- za članarine
- za objavu autorskih radova u, primjerice, znanstvenim časopisima i njihovu lekturu
- za rad studenata putem student servisa.

TU SMO ZBOG VAS!

Kontaktirajte nas s povjerenjem: www.kovacic-konzalting.com

Dunja Jakaša

Ženska sindikalna škola 2020.

1. UVOD

Budući da Udruga tajnika i računovođa u školstvu ima odličnu suradnju sa Sindikatом hrvatskih učitelja, predsjednica Udruge tajnika i računovođa u školstvu Ela Kovačić dobila je poziv za prijavu za **sudjelovanje na Ženskoj sindikalnoj školi**, edukacijskom programu koji već sedmu godinu zaredom organizira udruga Baza za radničku inicijativu i demokratizaciju (BRID). Program škole bio je predviđen u dvije sesije koje su trebale trajati od petka popodne do nedjelje (ručka), a ove se godine trebao održati u terminima: **prva sesija: od 24. do 26. travnja, a druga sesija: od 22. do 24. svibnja 2020. godine.**

Obje su se sesije trebale održati na seoskom imanju Kezele, pored Ivanića Grada, udaljenom četrdesetak minuta vožnje od Zagreba. Sve troškove putovanja, smještaja i prehrane polaznici Škole trebao je pokrivati organizator.

2. ŠTO PODRAZUMIJEVA SUDJELOVANJE U ŠKOLI?

Za sudjelovanje u Školi najvažnija je motiviranost i želja za usvajanjem novih znanja koja mogu koristiti u sindikalnom radu, dok prethodno znanje i pozicija unutar sindikata nisu bitni. Od polaznica se očekuje da aktivno sudjeluju na svim predavanjima i radionicama, što podrazumijeva da prate izlaganja i sudjeluju u razgovoru, ali bez pritiska – nema prozivanja i bilježenja tko govori a tko ne, jer je cilj stvoriti prijateljsku atmosferu – da se sve polaznice osjećaju ugodno i da se uključuju kada to žele i onako kako to žele. Prvenstvo u sudjelovanju imale su polaznice koje mogu sudjelovati na obje sesije Škole, ali ako je netko zainteresiran, a možete sudjelovati samo na jednoj od sesija, svakako se mogao javiti. Svi koji su to željeli, mogli su se prijaviti na email adresu udruge BRID kontakt@udrugabrid.hr ili su se

mogli javiti glavnoj tajnici sindikata, gđi. Ani Tuškan, na email adresu ana.tuskan@shu.hr, a **najkasnije do 13. ožujka 2020. godine**

3. O ŽENSKOJ SINDIKALNOJ ŠKOLI

Održavanjem Ženske sindikalne škole žele se prvenstveno učvrstiti veze između radnica, sindikalistkinja i aktivistkinja, kako bi se u budućnosti zajedno aktivirale u pokretima za zaštitu radničkih i socijalnih prava. Pritom se poseban naglasak stavlja na konkretne primjere sindikalnog i drugog terenskog rada koji uključuje ili se odnosi na iskustva žena, kako bi se iz već proživljenih iskustava mogli pronaći modeli i znanja koji su primjenjivi u drugim slučajevima.

4. O PROGRAMU OVOGODIŠNJE ŠKOLE

U programu ovogodišnje Škole posebna se pozornost trebala posvetiti temi nasilja nad ženama te su tako u okviru prve sesije predavanje trebali održati:

Bruna Nedoklan, iz udruge BaBe, trebala je govoriti o konkretnim podacima vezanima za nasilje nad ženama te o strukturalnoj uvjetovanosti tog nasilja, a na iskustvu svojeg rada sa žrtvama nasilja, dok bi Marina Ivandić, članica udruge BRID zaposlena u Nezavisnom cestarskom sindikatu, govorila o konvenciji Međunarodne organizacije rada posvećene sprečavanju nasilja na ženama na radnom mjestu i unutar sindikata.

Na drugoj sesiji Škole naglasak bi bio na konkretnim primjerima uspješnog sindikalnog organiziranja, pa bi tako Ana Tuškan, iz Sindikata hrvatskih učitelja, govorila o štrajku prosvjetnih radnika, Nediljka Buklijaš i Sunčica Brnardić bi govorile o referendumskoj inicijativi protiv mirovinske reforme *67 je previše*, Maja Sever o aktivnostima Sindikata novinara Hrvatske, a Marina Ivandić bi održala radionicu o alatima i načinima sindikalnog organiziranja. Također, članica BRID-a, Jelena

prof. dr. sc.
Vedran Kovačić
dr. med.

IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?

Pošaljite ga Vedranu Kovačiću na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

Zašto treba odmah prestati pušiti?

Pušenje je štetna navika udisanja dima zapaljenog duhanskog lišća u obliku cigare, cigarile, cigarete ili lule. Po definiciji – pušač je onaj tko popuši najmanje jednu cigaretu tjedno. Svake godine u svijetu umire više od 6 milijuna ljudi kao posljedica pušenja, uz još dodatnih oko milijun smrti kao posljedica pasivnog pušenja. Dakle, svakih 8 sekundi jedan čovjek u svijetu umire od posljedica pušenja. Nažalost, svaki treći stanovnik Hrvatske je pušač, a godišnje 15 tisuća ljudi u Hrvatskoj umre od bolesti koje su posljedica pušenja.

1. PUŠENJE

Duhanski dim sadrži preko 4000 različitih kemijskih sastojaka i heterogena je smjesa plinova, nekondenziranih para i tekućih aerosola. Od toga je oko 400 otrovnih tvari (nikotin, benzen, ugljikov monoksid, krom, cijanid, formaldehid, olovo, nikal, polonij itd) te čak 43 poznata spoja koji su kancerogeni.

Najčešći otrovi nađeni u cigaretnom dimu su steroli (stigmasterol, beta sitosterol), alkaloidi (nikotin i slični alkaloidi: nikoptinin, nikotein, anabazin, anatabin i izonikotein), piridin i heterociklički spojevi, formaldehid, amonijak, razne rezidue pesticida i herbicida, ugljični monoksid, dušikov oksid te druge tvari. Osim izravnih toksičnih učinaka ovih otrova, ljudski organizam ove spojeve prepoznaje kao strane tvari, aktivira svoj imunološki sustav koji se svakodnevno bori protiv njih, čime se imunološki sustav slabi, a tijelo postaje neotporno na mnoge druge bolesti. Stoga nije teško shvatiti povezanost navike pušenja i cijelog niza bolesti raznih organa i sustava. Štetni učinci pušenja prvi su puta dokazani prije više od pedeset godina. Naime, godine 1952. Doll i Hill dokazali su povezanost između pušenja i karcinoma bronha i pluća te infarkta miokarda i kronične opstruktivne plućne bolesti. Od tada su mnoga istraživanja u svijetu ispitivala učinke pušenja na zdravlje i potvrdile kako konzumiranje duhana i duhanskih proizvoda, i to posebice pušenje cigareta, ali i izloženost duhanskom dimu odnosno tzv. pasivno pušenje, znatno pridonose umiranju od niza bolesti.

Čestice duhanskog dima djeluju na organizam iritativno, toksično, genotoksično, mutageno, kancero-

geno, psihoaktivno i teratogeno, te zahvaćaju sve sustave organizma. **Nikotin**, najpoznatiji sastojak duhanskog dima, **stvara ovisnost**. Već za sedam sekundi nakon udisanja dolazi u mozak, gdje se veže za nikotinske acetil-kolinske receptore i uzrokuje oslobađanje dopamina iz hipotalamusa čime djeluje stimulirajuće ili depresimirajuće, ovisno o dozi. Nadalje, **dovodi do suženja krvnih žila uz porast krvnog tlaka** čime se povećava mogućnost za stvaranje krvnih ugrušaka, odnosno nastanak srčanog i moždanog udara. S jednom popušenom cigaretom resorbira se 1,5 – 2,5 mg nikotina koji se u organizmu brzo razgrađuje, pa pušač tijekom dana može konzumirati veće količine nikotina bez znakova otrovanja. Nikotin u malim dozama potiče, a u velikim smanjuje živčane impulse. **Nikotin izaziva** napetost, mučninu, drhtanje, ubrzanje rada srca, povišenje krvnog tlaka, pa i paralizu i smrt u većim dozama.

Za pedesetak sastojaka duhanskog dima, pretežito iz katrana, dokazano je kako imaju karcinogeno djelovanje. Danas se smatra da je pušenje glavni rizični čimbenik za razvoj raka bronha i pluća, grkljana, ždrijela, usne šupljine, jednjaka i drugih sjela probavnog sustava, bubrega, mokraćnoga mjehura, gušterače, dojke, raka vrata maternice, a čak su i neki oblici leukemije češći u osoba koje puše. Oko 95 % bolesnika umrlih od raka pluća bili su pušači. Žene imaju 1,5 puta veći rizik obolijevanja za istu izloženost dimu cigarete.

Nadalje, **duhanski dim sadrži i iritanse** koji dovode do pojačanog stvaranje sluzi sa suženjem dišnih putova, uz posljedični razvoj kronične opstruktivne plućne bolesti (kronični bronhitis i emfizem), uz koju se javlja kašalj, iskašljavanje, otežano disanje zbog suženja bronha te

dr. sc.
Zdeslav Hrepić

Priroda uspjeha: domena Širenja (Zakoni fizike kao modeli uspješnog življenja 4/4)

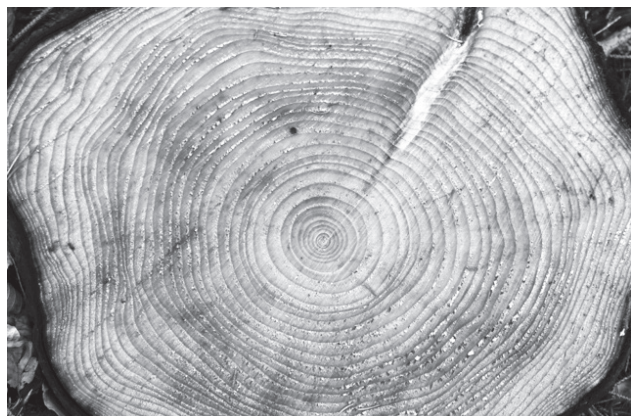
**IMATE PITANJE?
TREBATE ODGOVOR?**
Pošaljite ga Zdeslavu Hrepiću na:
casopis.poslovni.edukator@gmail.com

1. UVOD

Stigli smo tako zajedno i do posljednjeg od četiri nastavka prirode uspjeha putem modela i zakona fizike. Započeli smo s domenom Bivanja, i preko domena Planiranja i Djelovanja, stigli u domenu – Širenja (Nauči). Širenje je kulminacija razvojnog ciklusa. Ono je ujedno i prethodnica sljedećeg kruga rasta. Jer kao što u svakom plodu leži sjeme buduće biljke, tako i u svakom uspjehu leži sjeme nove težnje, avanture ili izazova.

2. CIKLIČKA PRIRODA RASTA I USPJEHA

Takvu „sezonsku“ dinamiku rasta priroda zorno ilustrira u godovima stabala. Ovi prsteni nastaju jer stabla ne rastu ravnomjerno tijekom čitave godine. Sve se događa svojim tempom i u svoje vrijeme.

Gledan u cjelini, naš osobni rast, također, napreduje kroz „godišnja doba“. Zima (Bivanje) je doba regeneracije i obnove, uranjanja u sebe. Proljeće (Planiranje) je vrijeme sjetve novih odluka i želja. Ljeto (Djelovanje) je doba izvršenja i maksimalne aktivnosti. A jesen (Širenje) donosi plodove svega zajedno.

Spoznaja da gradnja uspjeha ne nalikuje ravnoj uzlaznoj crti, nego ima segmente „stagnacije“ i „rasta“, kao i „uspona“ i „pada“, možda je najvrjedniji model o prirodi uspjeha koji možemo usvojiti. Jer s cikličkom perspektivom, faze koje traže usporavanje su normalni i neophodni dio procesa. S druge strane uz pravocrtnu perspektivu o uspjehu (koja dominira zapadnom kulturom), svaki se poremećaj čini kao pad, neuspjeh ili разочaranje. I lako gubimo iz vida da je stablo našeg životnog rasta u bilo kojem zimskom periodu veće i šire, nego u prethodnom ljetu kad je sve prštalo od aktivnosti.

Na taj ciklički način, put fizike sličan je ne samo godišnjim dobima, nego i još jednom iznimnom modelu razvoja: modelu junakova putovanja. Junakovo putovanje je prototip epskih pripovijedanja svih ljudskih tradicija. Njegova temeljna struktura sadrži cikličku izmjenu (1) prihvaćanja izazova, (2) svladavanja iskušenja na putu, (3) postignuća željenog i (4) primjenu spoznaje i uspjeha na staro okruženje koje time postaje novi svijet¹.

Ta četiri čina junakova putovanja preklapaju se i redoslijedom i sadržajem sa četiri domene Puta fizike.

Razmotri ih usporedno:

Junakovo putovanje (Činovi)	Put fizike (Domene)
1. Prihvaćanje izazova i ODVAJANJE od poznatog svijeta	4. (ili 0.) Širenje (NAUČI)
2. Iskušenja – SPUŠTANJE prema „špilji“	1. Bivanje (BUDI)
3. Iskušenja – UZDIZANJE prema postignuću željenog	2. Planiranje (ODLUČI)
4. Ostvarenje i UJEDINJENJE	3. Djelovanje (URADI)

¹ Strukturu Junakova putovanja je uočio i detaljno elaborirao Joseph Campbell u knjizi „Junak s tisuću lica“.

RIDERE PER VIVERE!

ZRNCA MUDROSTI

„Star sam, ali u srcu sam i dalje mlad. Iznutra smo uvijek istih godina. Znajte, najbolje je doba ono u kojem ste sada. Svaka je godina posebna i dragocjena i možete ju samo jednom proživjeti. Nemojte žaliti što starite jer to je privilegija koja je mnogima uskraćena.“

Richard Gere

„Što će ljudi reći?“

Ta rečenica ubila je više snova nego bilo što drugo.

„Kad pomisliš da si iznad svih sjeti se da je Cezar bio imperator, poslije toga vinjak, a sada je najčešće salata.“

N. N.

- Zašto učitelji imaju male plaće?
- Zato što im plaće određuju oni kojima su davali dvojke dok su išli u školu!

DJECA ZNAJU!

ŠTO JE FAKULTET? To je kad učiš i nikad ne naučiš. **BOGATSTVO** je kad kupuješ, kupuješ, kupuješ pa ti opet na kraju bude dosadno. **POLITIČARI** su ljudi koji prave napolitanke. **AEROBIK?** U to vjeruju samo ružne tete!!! **PREZIME** služi da se ljudi ne bi zvali s "ej". **GDJE JE AMERIKA?** Tamo su živjeli kauboji i Indijanci, ali su se poubijali pa sad žive samo glumci. **VJENČANJE** je kad se udaš za nekog lijepog dečka. A prvo... kao što moja teta ima dečka Peru, sad ga gleda, spava s njim, da vidi je li dobar, da je slučajno ne zezne! **BRAK** je kad dečko i djevojka odu prvo u crkvu, a poslije u banku ili poštu... nisam baš siguran. Kod nas se muškarci mogu oženiti samo jednom ženom. To se naziva MONOTONIJA. **LJUBAV?** To je kada nekog voliš i ljubiš, i kad ti srce drnda. **KAKO SE PRAVE BEBE?** Prave se noću, zato bebe žmire kad

se rode. Bebe se prave kad si dobar pa ti rode brata, a onda je on glavni pa si badava bio dobar. **A ŠTO SU REKLAME?** One služe da ideš piškiti, ako ti se piški. I za kraj, antologijska izjava jednog klinca na pitanje **ČEMU SLUŽI RAČUNALO?** On služi da mama i tata ne spavaju više zajedno!

- Što je to Viagra?

- Ja mislim da je to metak za stari pištolj!! Je li tako?
- Tako je!!!

ZNANJE

Otmjena starija dama posjećuje poznati muzej Prado u Madridu. Prolazeći pokraj slika neprocjenjive vrijednosti, u jednom trenutku okrene se prema vodiču.

- Ova slika mora da je od Rembrandta.
- Ne gospođo, to je Renoir.
Kod druge slike opet reče:
- Ovo mora da je Ticiano.
- Nije gospođo, to je Rubens.
Nekoliko koraka dalje zastane, uhvati vodiča za ruku i kaže:
- E, ovdje se sigurno neću prevariti! Ovo je Picasso!
- Ne, gospođo – odgovori ljubazno vodič – to je ogledalo.

- Sine, kako je u zatvoru?
- Dobro mama, imamo hranu, grijanje, kupanje...
- Dobro, sine, budi dobar da te ne najure van.

REALNOST

Žena mi je rodila s 18, sad ima 36, a kćer 18 i ne znam zbog koje mi onaj od 25 dolazi u kuću.

- Zašto žene imaju 4 usnice?
- Dvije za svađu, a dvije za pomirenje?

Prikaz stanja prema važećim propisima i kolektivnim ugovorima:

STANJE	PLAĆA/NAKNADA	OBVEZNIK ISPLATE
Zdravi radnik (koji odbije rad i/ili napusti mjesto rada ako je u riziku za život i zdravlje – sve dok poslodavac to ne riješi, ZNR)	plaća 100%	poslodavac
Zdravi radnik (koji po nalogu poslodavca preventivno ostaje kod kuće)	plaća 100%	poslodavac
Zdravi radnik (kojemu poslodavac zbog poslovnih razloga odredi prekid rada – ZOR, članak 95.)	naknada u visini njegove prosječne plaće isplaćene u posljednja tri mjeseca (i prema KU)	poslodavac (ZOR i KU)
Zdravi radnik (kojemu poslodavac, zbog izvanrednih okolnosti, odredi rad od kuće)	plaća 100%	poslodavac
Zdravi radnik (kojemu je odlukom nadležnih tijela određena samoizolacijai karantena, koji radi od kuće)	plaća 100%	poslodavac
Zdravi radnik (kojemu je odlukom nadležnih tijela određena samoizolacijai karantena, koji ne može raditi od kuće)	osnovica za izračun naknade plaće za dane provedene u samoizolaciji je 4.257,28 kn (proračunska osnovica + 28%)	HZZO
Bolestan ili potvrđeno zaražen radnik	naknada u visini 70% plaće (+ više ako je uređeno KU) ako je zaražen na poslu 100% plaće (kao ozljeda na radu) ali će morati to dokazati – NOVO od 18.03.2020.	do 42 dana poslodavac, kasnije HZZO
Radnik koji zbog djeteta (zatvoreni vrtići i škole) ostaje kod kuće ali ne može raditi od kuće	sada nema plaćenog odsustva jednog ili samohranog roditelja, osim u slučaju bolovanja zbog bolesti djeteta	

Poštovani pretplatnici!

Zbog nastale situacije obavještavamo sve pretplatnike časopisa kako će isti biti dostavljen u tiskanom obliku čim situacija bude povoljna. Sada ovaj broj šaljemo putem elektroničke pošte kako biste ga dobili na vrijeme.

U tiskanom obliku vam ga šaljemo čim se uspostavi sigurno tiskanje i dostava putem zemaljske pošte.

U ovim trenutno teškim uvjetima, kada je sve postalo odjednom virtualno, veselim se što će članci doći do Vas i isti Vas obradovati.

S poštovanjem
Ela Kovačić

OBAVIJEST PRETPLATNICIMA ČASOPISA POSLOVNI EDUKATOR I ČLANOVIMA UTIRUŠ-a!

Dragi naši,
nadamo se da ste vi i vaše obitelji dobro u ovim teškim vremenima! Kao i svi, na oprezu smo zbog situacije s koronavirusom (COVID-19). Podržavamo mjere Stožera i Vlade i pozivamo i Vas na odgovornost da ostanete kod kuće! Zbog specifičnosti rada u zdravstvenim ustanovama te eventualne nemogućnosti odlaska u zdravstvenu ustanovu u kojoj radi vaš specijalist, Kovačić konzalting d.o.o. obavještava sve koji imaju zdravstveni problem, a ne mogu doći do stručnog mišljenja specijaliste interniste i nefrologa, nudimo jedinstvenu mogućnost.

Nudimo i dajemo na raspolaganje da vas u ovoj situaciji kontaktira: **izv. prof. dr. sc. Vedran Kovačić, dr. med.**, specijalist opće interne i hitne medicine, uži specijalist nefrologije i intenzivne medicine, Klinika za unutarnje bolesti Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Kliničkog bolničkog centra Split.

U ovoj iznimnoj situaciji kada je pomoć potrebna svima nama, volontiramo kako bismo bili s vama i u vašim životima, ne samo profesionalno, nego i prijateljski. Kovačić konzalting d.o.o. nudi i daje na raspolaganje znanje koje je potrebno uvijek, a posebno sada u doba pandemije. Zatražite mišljenje našeg autora članka u zdravstvenom kutku i dobijte informaciju koja Vam treba. Kao i uvijek, namjera nam je da Vam budemo na raspolaganju onda kada smo vam nužno potrebni. Dajemo volonterski svu pomoć i pozivamo, također, sve naše kolege da se uključe volonterski u svemu što mogu i znaju u doba pandemije.

Za neophodne savjete možemo komunicirati na sljedeći način:
Putem e-maila **kovacic.konzalting@gmail.com** (zakaži termin)
Zatražite termin putem e-maila ili telefona **021/221 276**.

Konzultaciju na temelju vašeg upita dobit ćete u vremenu kada zakažemo termin o kojem će vas obavijestiti Dunja Jakaša. Ako trebate savjet, pošaljite nam upit na e-mail, a mi ćemo pokušati doći do odgovora od našeg liječnika. Molimo Vas da šaljete upite samo za nužne probleme. Putem telefona 021/ 221 276 možete razgovarati s našom Dunjom Jakašom od ponedjeljka do petka, od 12 do 13h.

Naš volonter, specijalist opće interne medicine i nefrolog, osobno će vas kontaktirati na broj koji ostavite kao kontakt u zakazanom terminu.

Molimo Vas da ne trošite uzalud naše i vaše vrijeme te se mole osobe koje imaju stvarno zdravstveni problem, a ne mogu doći do svog specijaliste da se pozovu na prednost. Tijekom trajanja pandemije jasno nam je da će mnogi pacijenti biti zakinuti i u nemogućnosti doći do specijaliste za konzultaciju (npr. uzimaju li ispravno propisani lijek, kao i za neka druga pitanja bitna za zdravlje), ali zato smo mi tu.

Mi volimo volontirati, a Vi?

Vaš tim Kovačić konzalting

HEREMPUH

Miša Kerstner
/ Boris Svrtan

GRUNTOVČANI

redatelji Boris Svrtan
i Rajko Minković

19

STRUGAR
SINCE 1967

djeca

EXPRESS
KEMIJSKA
ČISTIONICA
JUGRAŠER

R NOVA
knjižne usluge

AND

GALLEO

high-vogue

Tuškanac
Slovič

Neki mudrac počeo je sumnjati u Božju dobrotu. Na to ga je navelo promatranje tolikih nevolja na svijetu. Jednom zgodom ugledao je neku djevojčicu kako u poderanoj haljinici dršće od studeni na ulici. Kad je ugledao to siromašno stvorenje kako trpi, u svom srcu reče: „O Bože, kako možeš takvo nešto dopustiti? Zar ne možeš za tu sirotu baš ništa učiniti?“

Odmah je dobio odgovor na svoje pitanje: „Mogu! Stvorio sam tebe!“

Nije li to pouka svakome od nas? Bog računa da ćemo mi, koji smo primili više, pomoći onima koji su primili manje.

Nepoznati autor